

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra společenských věd

Sexuální zneužívání dětí na internetu

Diplomová práce

Child sexual abuse online

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Ludmila FONFEROVÁ, PhD.

AUTOR PRÁCE

Bc. Radka SKALOVÁ

PRAHA

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Drásově, dne 13. 3. 2024

Bc. Radka SKALOVÁ

ANOTACE

V teoretické části je práce zaměřena na vymezení jednotlivých forem sexuálního zneužívání dětí v online prostoru, včetně jejich trestněprávních aspektů. Dále se práce věnuje typologii pachatelů kontaktního sexuálního zneužívání a pachatelů online sexuálního zneužívání dětí, viktimologii a typologii obětí těchto trestných činů a možné pomoci obětem sexuálního zneužívání. V neposlední řadě je v teoretické části vymezena prevence komerčního sexuálního zneužívání dětí. V empirické části je práce věnována výzkumu, prováděnému za účelem zjištění míry informovanost dětí do 15 let věku o bezpečném chování na internetu a během komunikace na sociálních sítích a na reálné zkušenosti dětí se sexuálním obtěžováním v online prostoru.

KLÍČOVÁ SLOVA

sexuální zneužívání, pachatel sexuálního zneužívání, internet, kyberprostor, kybergrooming, sexting, dětská pornografie, oběť, prevence

ANOTATION

The theoretical part of the diploma thesis is focused on the characteristics of individual forms of child sexual abuse in online spaces, including the criminal law aspects of this matter. Furthermore, it also describes the typology of perpetrators of in-person child sexual abuse and perpetrators of online child sexual abuse victimology and typology of victims of these crimes and possible help for victims of sexual abuse. Last but not least, the prevention of commercial sexual abuse of children is also defined in the first part of this thesis. In the empirical part, the thesis includes a research conducted in order to determine the level of awareness of children under 15 years of age about safe behavior on the Internet and during communication on social networks, as well as the real experience of children with sexual harassment in the online space.

KEYWORDS

sexual abuse, child sexual abuse, CSA, sex offender, internet, cyberspace, cyber grooming, sexting, child pornography, victim, prevention

Obsah

Úvod	5
1. Sexuální zneužívání dětí na internetu	7
1.1. Formy sexuálního zneužívání dětí na internetu	7
1.1.1. Sexting	7
1.1.2. Kybergrooming	9
1.1.3. Dětská pornografie	11
1.2. Právní normy zabývající se problematikou sexuálního zneužívání dětí ...	13
2. Pachatelé sexuálního zneužívání dětí	14
2.1. Motivace pachatelů sexuálního zneužívání	15
2.2. Typologie pachatelů kontaktního sexuálního zneužívání dětí	16
2.2.1. Regresivní (situační) pachatel	17
2.2.2. Preferenční (fixovaný) pachatel	17
2.2.3. Ženy jako pachatelky	19
2.3. Pachatelé online sexuálního zneužívání dětí a jejich typologie	20
3. Oběti trestných činů	22
3.1. Typologie obětí	23
3.1.1. Typologie oběti podle zažitého trestného činu	24
3.1.2. Typologie oběti podle reakce na trestný čin	24
3.1.3. Typologie obětí podle interakce “oběť - pachatel”	25
3.2. Typologie obětí online sexuálního zneužívání	26
3.3. Psycho-sexuální vývoj dítěte	26
3.4. Viktimizace dětí při užívání internetu a možný psychologický dopad na duševní zdraví v dospělosti	28
3.5. Pomoc obětem sexuálního zneužívání na internetu	30
3.5.1. Krizová intervence	31
3.5.2. Dětské krizové centrum	31
3.5.3. Linka bezpečí	32
3.5.4. Šance dětem	32
4. Prevence komerčního sexuálního zneužívání	33
4.1. Prevence dle obsahového zaměření	33
4.2. Prevence dle adresáta	34

5. Empirická část.....	37
5.1. Cíl empirické části.....	37
5.2. Formulace výzkumných otázek	37
5.3. Konstrukce dotazníku	38
5.4. Popis zkoumaného vzorku respondentů	38
5.5. Průběh výzkumu.....	39
5.6. Výsledky výzkumu.....	59
Závěr	61
Seznam použité literatury.....	62
Seznam příloh.....	68
Přílohy	70

Úvod

Jako závažný problém se sexuální zneužívání dětí začíná řešit až začátkem 70. let minulého století, kdy došlo k zásadním změnám v nahlížení na tuto problematiku. Dříve panovalo přesvědčení, že se tento jev vyskytuje pouze zřídka a to zejména mezi lidmi v sociálně slabých vrstvách, pachatelé jsou duševně nemocní nebo trpí vážnou poruchou osobnosti. Současně se mělo za to, že vztah mezi obětí a pachatelem nebývá dlouhodobý, a že dopady na oběť nejsou závažné, neboť dětská psychika se neustále vyvíjí a je flexibilní. Dále přetrvávalo přesvědčení, že pachatelé nejsou nebezpeční a možnost, že svoje činy budou opakovat je minimální, jelikož k jejich nápravě postačí pouze pocit studu, který pocítí po zveřejnění jejich činu. A právě začátkem 70. let minulého století došlo díky prováděným výzkumům ke značným změnám v pohledu na tento problém. Aktuálně je náhled na tento jev úplně opačný. Sexuální zneužívání je častý jev, který je však z vysoké míry latentní a není v žádném případě vázán na danou sociální vrstvu, pachatelé ve většině případů nejsou žádným způsobem duševně nemocní ani netrpí vážnou poruchou osobnosti. K sexuálnímu zneužívání dětí dochází zejména tam, kde vztah pachatele a oběti je bližší. Zejména se jedná o známé pachatele, kteří se pohybují v blízkosti své oběti. Současně platí, že dopady na psychiku dětské oběti jsou závažné. Zneužívání dětskou psychiku hluboce narušuje a následky bývají značné a dlouhodobé. A v neposlední řadě u pachatelů těchto činů je jejich náprava přinejmenším obtížná a často dochází k recidivě.¹

V současné době se setkáváme s relativně novým tématem „online sexuální zneužívání dětí na internetu - kyberprostoru“. Kyberprostorem označujeme virtuální svět, který funguje souběžně se světem reálným, ale je vytvářen moderními technologiemi. Ke vstupu do kyberprostoru slouží internet, jehož používání se rozšířilo do běžného života jak dospělých, tak ve vysoké míře i do života dětí. Se stále rostoucí dostupností internetu, jak v počítačích, tak

¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Forenzní psychologie. 2. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 80-86473-86-4.

v mobilních telefonech, se zvyšuje riziko, že se dítě stane obětí sexuálního zneužívání na internetu.² Napomáhá tomu i pocit anonymity a jakýsi pocit neodhalitelnosti v tomto prostředí, díky kterému se někteří jedinci mohou uchýlit k chování, ke kterému by se v reálném životě neuchýlili. Po takové sexuální interakci mezi dospělým a dítětem, může dojít k řadě následků jak psychických, tak fyzických. Výjimkou nejsou ani stavy, kdy se u dětí objeví sebepoškození či pokusy o sebevraždu.

Toto téma diplomové práce jsem si vybrala proto, že vlivem moderní doby dochází k rozvoji i moderních technologií a s tím stoupá i riziko pro děti, které v online prostoru tráví stále více času. Cílem mé diplomové práce je vytvoření poznatků o sociálních a psychologických aspektech pachatelů sexuálního zneužívání dětí v online prostoru a jejich obětech, včetně prevence sexuálního zneužívání a pomoci obětem těchto trestných činů. Součástí práce bude dotazníkové šetření, které bude provedeno mezi žáky 2. stupně základní školy, jehož cílem bude zjistit, jaká je jejich informovanost o bezpečném chování na internetu a během komunikace na sociálních sítích a zda jsou schopné rozpoznat z internetové komunikace sexuálního predátora a tím se tak vyhnout případným útokům nebo jejich zneužití k výrobě dětské pornografie apod. Dále mě budou zajímat důvody, proč jsou děti do 15 let věku ochotni komunikovat s úplně neznámým člověkem na síti, když v reálném světě by s takovým člověkem běžně nejspíš nekomunikovaly. A v neposlední řadě bude zjišťováno, kde by se děti s preventivními programy nejraději setkávaly a tím by tak byla zvýšena efektivnost těchto programů.

² HULANOVÁ, Lenka. Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387- 545-9.

1. Sexuální zneužívání dětí na internetu

Sexuální zneužívání dětí je označováno v odborné literatuře jako Child Sexual Abuse (CSA). V roce 1992 byla Radou Evropy vymezena široká definice, která uvádí, že „za sexuální zneužívání dítěte je považováno jakékoli nepatřičné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu, činnosti či chování. Zahrnuje jakékoli sexuální dotýkání, styk či vykořisťování kýmkoli, komu bylo dítě svěřeno do péče, anebo kýmkoli, kdo se s dítětem dostal do nějakého kontaktu. Takovou osobou může být rodič, příbuzný, přítel, odborný či dobrovolný pracovník či cizí osoba.

1.1. Formy sexuálního zneužívání dětí na internetu

Pohlavní zneužívání dětí můžeme rozdělit na dotykové a bezdotykové. Bezdotykové zneužití zahrnuje setkání s exhibicionisty a účast na sexuálních aktivitách, kde nedochází k žádnému tělesnému kontaktu např. vystavení dítěte pornografickým videozáznamům. Kontaktní zneužití je takové, kde dochází k pohlavnímu kontaktu, včetně laskání prsou a pohlavních orgánů dítěte, pohlavnímu styku, orálnímu či análnímu sexu³

Sexuální zneužívání dětí na internetu řadíme do bezdotykového sexuálního zneužívání a zahrnuje různé formy, z nichž jako nejběžnější se uvádí sexting, kybergrooming a dětskou pornografii.

1.1.1. Sexting

Slovo „sexting“ vzniklo složením anglických slov „sex“ a „texting“. Jedná se o způsob využívání online moderních technologií k zasílání a výměně vlastních sexuálně sugestivních či explicitních materiálů (fotografií, textů nebo videozáznamů). Jestliže si výše uváděné texty, fotografie nebo videozáznamy

³ VANÍČKOVÁ, Eva, PROVAZNÍK, Karel a Zuzana HADJ-MOUSSOVÁ. *Sexuální zneužívání dětí II.díl*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-479-9.

vyměňují dospělé osoby, nejedná se o protiprávní jednání. Mezi dospělými tato komunikace běžně probíhá během společného partnerského života, ať již ve fázi seznamování nebo dále u dlouhodobých vztahů.⁴ Rizikovou se tato komunikace stává v případech, kdy dochází k výměně fotografií nebo videozáznamů mezi neznámými lidmi na seznamkách a sociálních sítích. V tomto případě se aktéři vystavují riziku pozdějšího vydírání a zneužití citlivých materiálů ze strany anonymního příjemce. Ve většině případů útočník získává nad obětí převahu a využívá psychický nátlak, že dané materiály zveřejní, což by mohlo mít za následek ztrátu společenské prestiže oběti, včetně její dobré pověsti (ztráta zaměstnání, udržení sociálních či partnerských vztahů). K tomuto může docházet i opakovaně, jelikož zveřejněné materiály mohou v prostředí internetu kolovat i několik let od svého pořízení a je velmi obtížné je odstranit. Pokud bylo odstranění materiálů z konkrétních stránek úspěšné, nemůže si být oběť nikdy úplně jistá, že se materiály na jiných internetových stránkách po čase neobjeví znovu.

V případě, že jsou intimní materiály posílány mezi dospělým a nezletilými osobami, jedná se o nelegální činnost a sexting bude mít i právní důsledky (šíření dětské pornografie a ohrožování mravní výchovy). Nehledě na to, že dítěti může takové jednání způsobit i závažnou psychickou poruchu, která může vést až k sebevražedným sklonům. Důvodů, proč děti provozují sexting (ať už s dospělou osobou nebo s nezletilým) může být mnoho, např. se jedná o reakci na přijatou zprávu, započatou komunikaci s útočníkem nebo o snahu dítěte o projevení náklonosti a vzájemných sympatií k jiné osobě. V neposlední řadě může určitou roli sehrát i sociální tlak v prostředí, ve kterém se dítě pohybuje a jeho touha a snaha se po vzoru svých idolů a známých osobností zviditelnit.⁵

⁴ PLÁŠILOVÁ, Leona. *Riziková komunikace mezi dětmi a dospělými na internetu: observační analýza a návrh doporučení pro vývoj algoritmů predikujících rizikovou komunikaci. Diplomová práce.* Praha, 2022. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra psychologie. Vedoucí práce Adrovičová, Renáta.

⁵ KOPECKÝ, Kamil, SZOTKOWSKI, René a Pavla DOBEŠOVÁ. *Riziková komunikace a seznamování českých dětí v kyberprostoru.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2021. ISBN: 978-80-244-5915-8.

KOPECKÝ, Kamil, SZOTKOWSKI, René. *Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru (výzkumná zpráva).* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017.

1.1.2. Kybergrooming

Kybergrooming je termín používaný k popisu situace, kdy dospělá osoba, tzv. predátor na internetu kontaktuje nezletilou osobu za účelem budování důvěrného vztahu, s cílem setkání v reálném světě. Výsledkem takového setkání bývá nejčastěji sexuální zneužití dítěte, jeho opakované zneužívání nebo mučení, nucení k provozování dětské prostituce, anebo k výrobě dětské pornografie. Jedná se o dlouhodobý proces (od několika měsíců až po několik let), který může zahrnovat manipulaci, lichotky, vytváření a prohlubování emocionálního pouta k oběti. Cílem takového jednání je shromáždit dostatek informací o oběti (věk, bydliště, seznam kamarádů, fotografie vč. intimních), získat si její důvěru a vyvolat v ní pocit, že je to její „nejlepší kamarád“. Poté, co predátor nabídne oběti osobní setkání, oběť se na schůzku dostaví, aniž by jí napadlo, že se může stát obětí sexuálního útoku.

S touto formou sexuálního zneužívání se setkáváme na sociálních sítích, chatovacích platformách, online herních komunitách a v dalších online prostředích, které jsou zrovna mezi dětmi a mládeží nejpobulárnější (Facebook, Twitter, Instagram, Snapchat atd.). Oběti tedy spojuje množství času, které tráví v prostoru internetu a mobilních telefonů, kde kontaktují své známé, kamarády a hledají nové přátele a potencionální partnery. Útočníci využívají náchylnosti dětí k manipulaci a při výběru své oběti se zaměřují zejména na děti s nízkou sebedůvěrou, s emocionálními problémy a na děti naivní a přehnaně důvěřivé (jsou ochotnější zapojit se do komunikace s neznámou osobou a nepředpokládají rizikové chování).

Navázání kontaktu, získání a budování virtuálního vztahu s obětí, zahrnuje různé formy, a to v závislosti na tom, jakým způsobem se útočník snaží získat důvěru a kontrolu nad nezletilou osobou. Jednou z forem získávání a budování virtuálního vztahu s obětí je **vytváření falešné identity**. Tato forma budování vztahu s obětí se vyznačuje takovým chováním útočníka, který se během komunikace s obětí vydává za vrstevníka, aby získal důvěru nezletilé osoby a

neodradil ji tak od další komunikace s ním. Většinou útočník používá falešné jméno, přezdívky, falešné fotografie apod. a snaží se tak skrývat svoji pravou totožnost.

Jedním z další způsobů navazování a budování virtuálního vztahu s obětí je **využívání lichotek, pochval a věnování nadbytku pozornosti** k oběti s cílem, aby se oběť cítila důležitě a výjimečně. Tímto se tak postupně vytváří emocionální pouto a buduje se závislost na osobě útočníka. Oběť s útočníkem sdílí intimní informace a postupně se tak dostává do situace, kdy může být útočníkem manipulována. V této etapě oběti již plně důvěřují útočníkovi a často lžou rodičům a blízkému okolí. O tom, jak a s kým tráví volný čas, se jim nesvěřují. K útočníkovi si vytváří silné pouto a ten se pro ně stává nejlepším přítelem a důvěrníkem.

Ojedinelá není ani další forma budování vztahu s obětí, kterou útočníci s oblibou používají, a která se nazývá **zrcadlení (mirroring)**. Spočívá v tom, že útočník během komunikace napodobuje svou oběť. Pokud se oběť útočníkovi svěří s tím, že je osamělá, má problémy ve škole, v rodině apod., tak útočník jí na to odpoví, že takové problémy má také, a že je na tom s problémy podobně jako oběť. Tím tak útočník úspěšně vzbuzuje u oběti pocit důvěry. Současně má oběť pocit, že v těch problémech není sama, a že jí někdo chápe, rozumí jí a sdílí její pocity. Během komunikace útočník oběť podporuje v řešení jejích osobních problémů (rodinných, vztahových, problémů ve škole) a snaží se vzbudit v oběti pocit, že je její nejlepší kamarád, který je schopen ji vyslechnout a porozumět jí.

K zajištění vděku od nezletilé oběti využívají útočníci formu, která se nazývá **luring**. Jedná se o **zasílání dárků, peněz nebo jiných pozorností**, které by si oběť jinak sama nemohla pořídit. Dárky jsou obětem ze strany útočníka zasílány bez zjevné příčiny a dochází tak k podplácení dítěte a posilování vztahu mezi ním a útočníkem.

V případě, že se útočníkovi podaří vytvořit s obětí dostatečně silné citové pouto, přichází na řadu snaha o **izolaci oběti od okolí**. V této fázi útočník zakazuje oběti sdělovat komukoli, vč. rodičů a lidem z okolí, informace týkající se jejich společné konverzace. Postupem času dochází k vyvíjení tlaku a manipulacím ze strany útočníka na oběť, aby souhlasila s nevhodnými sexuálními aktivitami nebo

se sdílením intimních fotografií a videí. K tomuto je využívána dříve získaná důvěra a vděk oběti, zajištěný zasíláním dárků a pozorností. V případě, že se oběť zdráhá s útočníkem takové sexuální aktivity sdílet, může ze strany útočníka docházet k **vydírání a vyhrožování**.

Není ojedinělé, že se kybergroomer nespokojí jen se zasíláním intimních fotografií, videí nebo se sexuálními aktivitami v online prostředí. Po získání důvěry oběti, pravděpodobně navrhne **osobní setkání**, které se většinou zprvu odehraje někde na veřejném místě, jako je např. park, kino nebo kavárna. Posléze dochází k setkání v soukromí, není výjimkou ani byt útočníka. Během těchto osobních setkání dochází ze strany kybergroomera k sexuálnímu obtěžování oběti a následnému zneužití dítěte útočníkem.

Stejně jako sexting, může mít i kybergrooming vážné psychické, emocionální a fyzické následky pro oběti. V případě, kdy má útočník dostatečně vytvořené vazby a prostor pro manipulaci s nezletilou osobou, může oběť donutit k opakovaným setkáním, během kterých se sexuální útoky opakují.⁶

1.1.3. Dětská pornografie

Dětská pornografie spadá pod komerční sexuální zneužívání dětí (Commercial Sexual Abuse of Children), mezi které se řadí i dětská prostituce a obchod s dětmi, za účelem sexuálního zneužití. Je tím myšleno sexuální vykořisťování s cílem ekonomického prospěchu nebo obohacování třetích osob.

Jedná se o fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné dílo, které zobrazuje sexuálně explicitní chování dětí a mladistvých do 18 let.⁷

⁶ KOPECKÝ, Kamil, SZOTKOWSKI, René a Veronika KREJČÍ. *Nebezpečí internetové komunikace IV*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN: 978-80-244-3912-9.

HULANOVÁ, Lenka. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387- 545-9.

⁷ HULANOVÁ, Lenka. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387- 545-9.

Pornografické dílo může být obrazové (zahrnuje zobrazování dětí během skutečné nebo simulované sexuální činnosti, či vystavování pohlavních orgánů, a má za cíl uspokojení sexuálního pudu uživatelů) nebo zvukové (využití dětského hlasu s cílem uspokojení sexuálních potřeb uživatelů). Tento materiál vzniká často násilným a zneužívajícím způsobem, čímž jsou děti fyzicky a psychicky poškozovány. Důsledky takového jednání jsou pro postižené děti často devastující a jako v předchozích formách sexuálního zneužívání, dochází často k psychickým a fyzickým následkům. Výjimkou nejsou opět ani stavy, kdy dochází u dítěte k sebepoškození či dokonce k pokusům o sebevraždu.⁸

Dětská prostituce a výroba dětské pornografie jsou úzce provázány, jelikož děti zneužívané k prostituci bývají často i zneužívané pachatelem k výrobě pornografického materiálu. Současně i oběti dětské prostituce bývají zákazníkem foceny či natáčeny při sexuálním styku.

Dětská pornografie se nelegálně šíří na různých místech a prostřednictvím různých kanálů na internetu i mimo něj. Některé z nejčastějších míst a způsobů, kterým se dětská pornografie šíří, jsou internetové (webové) stránky a fóra, která se specializují na sdílení dětské pornografie. Pachatelé tímto způsobem nabízejí nelegální obsah. Jedním ze specifických částí internetu je dark web. Jedná se o část kyberprostoru, která není snadno přístupná pomocí běžných prohlížečů a slouží jako platforma k šíření nelegálního obsahu. V případě, že pachatelé chtějí sdílet soubory přímo mezi sebou, využívají tzv. Peer-to-peer-sítě (P2P sítě). Další možností, kde se šíří nelegální obsah, jsou sociální sítě, e-mailové účty a chatovací aplikace. Sociální sítě a chatovací aplikace slouží nejen ke sdílení nelegálního obsahu, ale také k navazování kontaktů s dětmi (potencionálními oběťmi).

V roce 1984 byla Kongresem Spojených států amerických založena soukromá nezisková organizace NCMEC (National Center for Missing & Exploited Children), která se zabývá různými aspekty ochrany dětí před únosy, sexuálním

⁸CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-717-8739-6., str. 53

zneužíváním a vykořisťováním. Provozu CyberTipline, který byl zřízen za účelem zpracování zpráv o zneužívání dětí (včetně dětské pornografie, online svádění a kontaktních trestných činů). Každý den organizace NCMEC přijímá reporty od významných celosvětových právnických osob (např. Facebook, Google), kteří v rámci dobrovolnosti monitorují své služby na základě algoritmů a nejmodernější techniky. Zjištěné závadové materiály či chování hlásí centrále NCMEC, jejíž pracovníci hlášení vyhodnotí a roztřídí dle lokalit, kde se uživatel dle získané IP adresy vyskytuje. Tyto reporty jsou prostředním EUROPOLu zasílány konkrétnímu státu a orgánu k dalšímu opatření. Současně NCMEC provádí osvětu a vzdělávání o rizicích sexuálního vykořisťování dětí, což zahrnuje i školení rodičů, učitelů a dalších osob pracujících s dětmi.

1.2. Právní normy zabývající se problematikou sexuálního zneužívání dětí

České trestní právo nezná trestný čin, který by se nazýval online sexuální zneužívání dětí nebo zneužívání dětí v kyberprostoru. Trestné činy, které souvisí s tímto vcelku novým fenoménem, jsou uvedeny ve zvláštní části trestního zákoníku. Konkrétně se jedná o hlavu III a hlavu IV a z nich vybrané trestné činy.

Jedním z trestných činů, které souvisí s online sexuálním zneužíváním dětí, je pohlavní zneužití, uvedené v § 187 zák. č. 40/2009 Sb. V 1. odstavci je uvedeno, že “kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let”.⁹ Tímto ustanovením je chráněna pohlavní nedotknutelnost všech dětí do patnácti let věku, bez ohledu na pohlaví. Ke zneužití dojde buď souloží, nebo jiným způsobem. Pod pojmem pohlavního zneužití jiným způsobem si lze představit např. osahávání nezletilého na pohlavních orgánech, orální pohlavní styk nebo osahávání pohlavního ústrojí pachatele nezletilým. Pro aplikace tohoto

⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník v posledním znění*

paragrafového znění je však nutné, aby mezi obětí online sexuálního zneužívání a útočníkem došlo k osobnímu setkání.

Dalšími z trestných činů, který se týkají online sexuálního zneužívání dětí, jsou § 192 zák. č. 40/2009 Sb. - Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, § 193 zák. č. 40/2009 Sb. - Zneužití dítěte k výrobě pornografie a § 193a zák. č. 40/2009 Sb. – Účast na pornografickém představení. U těchto trestných činů je objektem zájem na zdravém mravním vývoji dětí a zejména ochrana dětí před jejich zneužíváním k výrobě pornografických děl.¹⁰

V § 202 zák. č. 40/2009 Sb. je uveden další z trestných činů, které souvisí s online sexuálním zneužíváním dětí a tím je trestný čin svádění k pohlavnímu styku. V odst. 1 je uvedeno: “kdo nabídne, slíbí nebo poskytne dítěti nebo jinému za pohlavní styk s dítětem pohlavní sebeukájení dítěte, jeho obnažování nebo jiné srovnatelné chování za účelem pohlavního uspokojení úplaty, výhodu nebo prospěch, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem”.¹¹ Objektem u tohoto trestného činu je řádná výchova dětí, zejména ochrana před útoky, které spočívají ve svádění k prostituci. V těchto případech pachatel nabízí úplatu, výhodu či prospěch a to za tím účelem, aby došlo k některé z výše uvedených sexuálních praktik.¹²

2. Pachatelé sexuálního zneužívání dětí

V současné společnosti lze nalézt velké množství stereotypních pohledů, týkajících se profilů pachatelů sexuálního násilí, a proto je možnost předcházet takovým činům velmi omezená. Zejména ve chvíli, kdy ve společnosti převládají tendence spojovat sexuální násilí na dětech a mladistvých s pedofilií. Současná společnost si není schopna, nejen pod tíhou mediálního tlaku, uvědomit

¹⁰ NOVOTNÝ, František a kolektiv. *Trestní zákoník 2010 - komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: EUROUNION, 2010. ISBN 978-80-7317-084-4.

¹¹ Zákon č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník v posledním znění*

¹² NOVOTNÝ, František a kolektiv. *Trestní zákoník 2010 - komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: EUROUNION, 2010. ISBN 978-80-7317-084-4.

různorodost lidí, dopouštějících se takových činů. Je zcela přehlížen fakt, že sexuálního zneužívání se dopouští i zcela obyčejní lidé, kteří nezapadají do již zmíněných stereotypů.¹³

2.1. Motivace pachatelů sexuálního zneužívání

Motivace pachatelů trestných činů sexuálního zneužívání na internetu se různí. Jednotlivý pachatelé se odlišují v charakteristice osobnosti nebo v rizikových faktorech, které jsou však společné i pro osoby, které trestné činy spojené se sexuálním zneužíváním nepáchají.

Obecně lze říci, že se této trestné činnosti nejčastěji dopouští dospělé osoby, které se dostávají do rizikových situací a neumějí je dostatečně zvládnout. Může se jednat o osoby, které stojí na okraji společnosti, nestabilní osobnosti či osoby s psychickými poruchami nebo závislostmi. Ovšem není výjimkou, že se sexuálního zneužívání dětí dopouští i osoby, které na první pohled nevykazují žádné známky výše uváděných osob.

Motivaci sexuálního zneužívání lze dělit na tři základní druhy. Prvním je **nesexuální motivace**, která spočívá v hledání emocionální náklonnosti a podpory. Mezi obětí a pachatelem existuje emocionální pouto a sexuální uspokojení je až na druhém místě. Dalším druhem motivace je **sexuální vykořisťování**. U tohoto druhu motivace je primární složkou fyzické uspokojení a vykořisťování oběti pro potřeby pachatele. Emocionální pouto se v tomto případě většinou nevyskytuje nebo se vyskytuje pouze zřídka a zneužívání je impulzivní, většinou po požití alkoholu či drog. Oběťmi bývají starší děti, se kterými pak pachatel provozuje pohlavní styk. Posledním druhem motivace je **sexuální agrese**, která primárně spočívá ve vylévání hněvu útočníka. V těchto případech

¹³ HULANOVÁ, Lenka. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387- 545-9. s 57
Andrews, S.: *U.S. domestic prosecution of the American international sex tourist: Efforts to protect children from sexual exploitation*. Journal of Criminal Law and Criminology, 94(2)2004, p.415-454

děti představují nejjednodušší cíle, které jsou snadno kontrolovatelné, a je možné s nimi manipulovat. Tato forma motivace postrádá jakékoliv emocionální pouto k oběti a primární je zde vykořisťování oběti a manipulace s ní pomocí agrese. Sexuální uspokojení je druhotné. U této motivace často dochází k fyzickým útokům a poraněním oběti.

Dalším z možných způsobů nahlížení na motivaci je práce D. Finkelhora, který popisuje čtyři podmínky, které musí být naplněny, aby mohlo dojít k sexualizovanému násilí. Jednou z podmínek je motivace. Zde se zaměřuje na teorie, že mnozí pachatelé byli v minulosti sami zneužíváni, pocházeli z disharmonických rodin, cítili se osamoceni a odmítnuti. Tyto negativní zkušenosti v nich vyvolaly pocity bezmoci, nenávist a zlobu. Dalšími podmínkami jsou dle Finkelhora překonání vnitřních a vnějších překážek a zabránění možnému odporu dítěte.¹⁴

2.2. Typologie pachatelů kontaktního sexuálního zneužívání dětí

Hlavní rysy, které by byly společné pro pachatele sexuálního zneužívání dětí, je velice obtížné specifikovat. Pachatelé takové trestné činnosti, obdobně jako ti, kteří spáchali trestný čin znásilnění nebo sérioví vrazi, se odlišují v motivaci, vlastnostech osobnosti, charakteristice osoby, ve svých rituálech nebo metodách výběru oběti či způsobu spáchání trestného činu. A tak může být v praxi zjištění konkrétního pachatele, jeho vlastností, charakteristiky osobnosti a motivu, nejen pro zkušené profesionály, velkým překvapením.¹⁵

Jelikož motivace pachatelů trestných činů je různá, najdeme v odborné literatuře různé typologie pachatelů sexuálního zneužívání. Jednotný profil, který by však byl pro tyto pachatele charakteristický, neexistuje. I přesto se pro

¹⁴ MILFAIT, René. *Komerční sexualizované násilí na dětech: prostituce, pornografie, obchod*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-7367-320-8.

¹⁵ BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci), 2009. ISBN 978-80-7338-091-5. s 37 - 38

vyšetřování sexuálního zneužívání dětí jeví jako nejpříhodnější dělení pachatelů do dvou základních skupin, které se od sebe významně odlišují.

2.2.1. Regresivní (situační) pachatel

Jedná se o pachatele, který prošel normálním psychosexuálním vývojem jak v dětství, tak i během dospívání. V minulosti měl (nebo i v současnosti má) heterosexuální vztah. Vytváří si a udržuje plnohodnotné kontakty se svými vrstevníky. V určitém období, zejména vlivem prožití silného stresu nebo jiné negativní události, se u něj projeví pocity méněcennosti a pachatel se vrátil na nižší vývojovou úroveň svého psychosexuálního vývoje. Často byly u takových osob zjištěny závislosti na alkoholu nebo jiných návykových látkách, problémy v rodinném a sexuálním životě, rozvod nebo problémy v zaměstnání. Vlivem těchto okolností došlo k degradaci dosavadních zastávaných sociálních hodnot a následnému zaměření zájmu dotyčného na děti, jako na objekty svého sexuálního uspokojení. Regresivní pachatel preferuje spíše dívčí (heterosexuální) oběti.

V této skupině situačních pachatelů lze nalézt různé podtypy pachatelů. Jako jeden z nejčastěji uváděných bývá primitivní pachatel. Jedná se o člověka "podivína", ve společnosti neoblíbeného, sociálně primitivního a zanedbaného. Jeho jednání je impulzivní a nepředvídatelné. Není schopen navazovat sociální kontakty s vrstevníky a už vůbec ne vztahy v sexuální rovině. Proto se k uspokojení svých sexuálních potřeb zaměřuje výhradně na děti. K navázání kontaktů s nimi a k následnému dosažení svého sexuálního uspokojení využívá různé triky a strategie. V případě, že je to nutné, neváhá použít ani násilí. O děti se jinak nezajímá, nemá je rád a nestará se o ně. Využívá je pouze jako objekty pro svoje sexuální uspokojení.

2.2.2. Preferenční (fixovaný) pachatel

Jedná se o pachatele (muže), kteří jsou v sexu primárně zaměřeni pouze na děti. Pro takového pachatele jsou děti jedinými objekty sexuální preference a

mluvíme o nich jako o tzv. “pravých pedofilech”. Takového pachatele to táhne k dětem, jejich svět je mu velice blízký. Bývají k dětem něžní, hodní a pozorní. K dosažení svého uspokojení neužívají násilí. Vlastnosti dětí jako jsou spontánnost, hravost a bezelstnost ho fascinují do té míry, že o dospělé nemá sexuální ani jinak emocionální zájem. Děti jsou u takového pachatele jak v sociální tak v sexuální oblasti na prvním místě. Při výběru své profese se takový pachatel zaměřuje na povolání, které je založeno na práci s dětmi. To platí i o aktivitách ve volném čase. Při svém výběru se však obvykle zaměřují na určitý typ oběti, které si vybírají na základě věku, chování, postavy apod. ¹⁶

Obdobně jako ve skupině regresivních pachatelů se i v této skupině nachází další typy fixovaných pachatelů, v nichž je možné definovat různé popisné charakteristiky, které jednotlivé typy od sebe navzájem odlišují. Jedním z takových typů je “fixovaný pedofil svádívého ražení”. Jedná se o pedofila, preferujícího děti jako sexuální a životní partnery. Takový pachatel nebyl nikdy jinak orientován, nikdy nebyl a není schopen dosáhnout sexuálního uspokojení s partnery (partnerkami), kteří svým věkem překročily období puberty. Kromě příbuzenských vztahů se u těchto pachatelů nenachází déletrvající vazby na jiné osoby, ať už stejného nebo opačného pohlaví. S dětmi se nejprve spřátelí, dokáže se s nimi identifikovat, miluje je, obdivuje a sní o jejich blízkosti a náklonnosti. K násilí ze strany takového pachatele dochází pouze výjimečně. Pocit viny neprožívá a většinou nedokáže pochopit, proč mu okolí vyčítá jeho vztahy k dětem.

Jako další typ fixovaného pachatele je uváděn “agresivní, sadistický pedofil”, i když tento typ pachatele nepatří mezi nejčastější variantu. Je vhodné ho zmínit především jako protipól fixovaného pedofila svádívého ražení. Sadistický pedofil bývá již od dětství nápadný pro své nepřizpůsobivé, asociální chování. K uspokojení dochází při působení bolesti jiné osobě a v dospělosti se takový člověk stává agresorem “lovcem”, který si vyhlídne dětskou oběť, kterou vzápětí po

¹⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 80-86473-86-4.

BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci), 2009. ISBN 978-80-7338-091-5.

zneužití odstraní na osamoceném místě. Jedná se o velmi nebezpečného pachatele.¹⁷

2.2.3. Ženy jako pachatelky

V současné společnosti převládá přesvědčení, že sexuálního zneužívání dětí se dopouští výhradně zástupci mužského pohlaví. Jedním z důvodů, proč takové přesvědčení převládá, je pravděpodobně ten, že sexualizované násilí nekorresponduje s obrazem toho, jaký vztah ženy k dětem obecně mají, jak se k nim chovají a pečují o ně.

Formy sexuálního zneužívání, způsoby zacházení, intenzita, psychický nebo fyzický nátlak a donucení bývají stejné (nebo obdobné) jako u pachatelů mužského pohlaví. Stejně jako muži, tak i ženy využívají různé strategie a postupy, kterými se snaží s dítětem vytvořit vztah, využívat jeho závislosti a manipulovat s ním. Motivem takového jednání bývají primárně sexuální motivy, případně snahy o uspokojení určitých emocionálních potřeb. Stejně tak jako muži i ženy se snaží o ospravedlnění, zlegitimizování a omlouvání svých činů. Je nezbytné, nahlížet na problematiku sexuálního zneužívání dětí ženami stejně, jako je to v případě zneužívání ze strany mužů. Vždy dochází k sexualizaci násilí a zneužití moci vůči dětským obětem.¹⁸

Snaha o typologii pachatelek se zakládá na jevových a popisných charakteristikách a je členěna do třech základních skupin. První skupinou jsou pachatelky tzv. "milenky". Jedná se o pachatelky, které považují své oběti za milence v pravém smyslu slova. Takové ženy zneužívají prepubertální nebo pubertální děti a své činy definují jako milenecký vztah. Může se jednat o heterosexuální i lesbický poměr. V případě prozrazení, svádí vinu na své oběti

¹⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Forenzní psychologie. 2. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 80-86473-86-4. s 170
LANNING, Kenneth V., *Cyber pedophiles: A behavioral perspective. Practical Aspects of Rape investigation*. CRC Press, 2008. 421-448

¹⁸ MILFAIT, René. *Komerční sexualizované násilí na dětech: prostituce, pornografie, obchod*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-7367-320-8. s 96 -102

(milence) s tím, že dotyčný chlapec byl sám iniciativní a sexuálně aktivní. Své jednání označují pravou láskou a snaží se o tom přesvědčit i okolí.

Další skupinou pachatelek jsou tzv. “spolupachatelky”, jinak také pachatelky pod vlivem muže. Tyto spolupachatelky se ke zneužívání uchýlí díky mužskému nátlaku a to především nátlaku ze strany svého partnera. V počáteční fázi tyto ženy bývají přinuceny partnerem násilím a to po předcházejícím, často dlouhodobém sexuálním zneužívání samotné ženy. Takové pachatelky jsou zcela pod nadvládou svého partnera, z jehož strany dochází k týrání.

Poslední skupinou žen pachatelek, jsou tzv. “zatížené pachatelky”. Jedná se o pachatelky, které byly v dětství samy, často dlouhodobě a velmi těžce, sexuálně zneužívané. Sexuálního zneužívání se dopouštějí na svých dětech již od útlého věku, děti zcela kontrolují a dokáží manipulovat s jejich city a strachem. Snahou takových pachatelek bývá znovu inscenovat své traumatizující zážitky z dětství. Ačkoli predispozice získané traumatizujícími zážitky v dětském věku jsou dominujícím znakem této skupiny pachatelek, nelze na ně nahlížet jako na vysvětlení příčin sexuálního zneužívání dětí. Souvislost mezi dřívější rolí sexuálně zneužívané oběti a současnou rolí pachatelky není automatická. Nelze tedy předpokládat, že pachatelka zneužívá děti jen proto, že byla v dětství také zneužívána.¹⁹

2.3. Pachatelé online sexuálního zneužívání dětí a jejich typologie

Stejně jako v případě kontaktních pachatelů sexuálního zneužívání, tak i v případě pachatelů online sexuálního zneužívání, existují v odborné literatuře snahy o jejich typizování a třídění do specifických skupin na základě charakteristických znaků. A stejně tak jako u kontaktních pachatelů, není ani v tomto případě možné určit, jak takový typický pachatel online sexuálního zneužívání vypadá. Jelikož se mezi těmito pachateli nachází osoby z různých

¹⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 80-86473-86-4. s 171-172

společenských vrstev, profesních skupin a vyznávající odlišná náboženství, je nemožné přesně určit, z jakého prostředí takový pachatel pochází.²⁰

Jednou z mnoha možností, jak nahlížet na pachatele online sexuálního zneužívání, je varianta, že typologie takového pachatele je obdobná, jako typologie pachatele kontaktního zneužívání dětí, avšak jeho činnost se vlivem rozvíjejících se technologií přesunula do online prostoru. V tomto případě, by platilo, že pachatelé se dělí na stejné základní skupiny a to na pachatele regredovaného a preferenčního.

Další možností, jak nahlížet na pachatele online sexuálního zneužívání dětí, je rozdělení do dvou skupin, na základě společenské nebezpečnosti. Do první skupiny, která se vyznačuje nízkou společenskou nebezpečností, se řadí osoby, kterým stačí spolu s dětmi v reálném čase komunikovat, vést s nimi dialogy na téma sexu a lidské sexuality, popřípadě před dítětem nebo společně s ním provádět masturbaci a další online sexuální praktiky. Cílem takových osob není pořizovat, ani jinak šířit intimní materiály zachycující dětskou pornografii, ani snaha o osobní schůzku. Takové osoby touží po adrenalinu, rychlém uspokojení nebo okořenění vlastního sexuálního života.

Ve druhé skupině, která se vyznačuje vysokou společenskou nebezpečností, jsou osoby, které kromě výše uvedené online komunikace, usilují o to, aby od dětí získaly různé intimní materiály, ať už se jedná o videa či fotografie. Motivací u této skupiny pachatelů bývá mimo jiné snaha o vlastní sexuální uspokojení, či získání pornografických materiálů k dalšímu šíření, i za účelem finančního zisku. Do této skupiny pachatelů patří tzv. kybergroomeři, kteří se snaží děti přimět k osobní schůzce v reálném světě. Zde posléze ze strany pachatelů dochází k sexuálním útokům na dítě.²¹

²⁰ BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci), 2009. ISBN 978-80-7338-091-5. s 40

²¹ KOPECKÝ, Kamil. *Online predátoři netvoří homogenní skupinu, najdeme mezi nimi osoby s vysokým i nízkým stupněm společenské nebezpečnosti*. E-Bezpečí, roč. 4, č. 1, s. 104-106. Olomouc: Univerzita Palackého, 2019. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1561>

3. Oběti trestných činů

Obětí označujeme jedince, kterému byla trestným činem způsobena jakákoliv újma. Dle psychologických výzkumů lze konstatovat, že takto způsobená újma, je pouze úvodním dějem, na který posléze navazují další zraňující a poškozující události. Každý proces, během kterého se z jedince stává oběť má určitou dynamiku a můžeme ho rozdělit na tři fáze. Primární fází je vznik újmy, kterou způsobí pachatel a je přímým a bezprostředním následkem trestného činu. Během této fáze vznikají primární rány jako fyzická újma, finanční nebo emocionální újma. Druhou fází je fáze sekundární, do které řadíme druhotné psychické poškozování oběti např. tím, jak na celou situaci reaguje nejbližší okolí. Současně sem řadíme i poškozování oběti během nevhodného a netaktního přístupu v rámci prověřování a vyšetřování trestného činu (vč. následného projednávání před soudem). V této fázi vznikají sekundární rány jako pocit nespravedlnosti, nedůstojnosti a izolace. Zde platí jednoduché pravidlo, že osoby, které se podílí na objasňování a vyšetřování trestného činu a jsou jakýmkoli způsobem v kontaktu s obětí, musí mít na paměti, že oběť není pachatelem trestného činu a je nezbytné s ní jednat taktním způsobem. Terciální fází je stav, kdy jedinec není schopen se přiměřeně vyrovnat s traumatizujícím zážitkem, i když došlo k nápravě či uzdravení a odškodnění.

Aktuální reakcí jedince na proces viktimizace je bezprostřední **prožívání újmy**, které zahrnuje okamžiky, kdy jedinec přímo prožívá nepříjemné události, trestné činy nebo jiné traumatické zážitky. Tato prožívání mohou být emocionální, fyzická nebo sociální a mohou mít širokou škálu forem, v závislosti na povaze události a jedinečných okolnostech.

Stejně tak jako proces viktimizace i prožívání újmy, můžeme rozdělit do třech fází. První fází je **fáze šoku (nárazu)**, která nastává ihned po traumatické události. Tato fáze je charakterizována intenzivními emocionálními reakcemi a neschopností plně přijmout nebo uvěřit tomu, co se stalo. Druhou fází je **fáze nastupující, předběžné adaptace**. V tomto případě se jedná o fázi následující po šoku, která je obvykle nazývána jako "reakční fáze" nebo "fáze reakce a projevu emocí". Tato fáze je charakterizována začátkem projevu emocí a hledáním

způsobů, jak se vyrovnat s traumatickou událostí. Třetí, poslední fází prožívání újmy je fáze **konečné adaptace**, což je období, ve kterém jedinec začíná integrovat zkušenost újmy do svého života a hledá nové způsoby, jak se s ní vyrovnat. Tato fáze je charakterizována postupným uzdravením a přizpůsobením se nové realitě.²²

3.1. Typologie obětí

Typologie obětí trestných činů se může lišit v závislosti na různých faktorech, včetně povahy trestného činu, charakteristik oběti a kontextu, ve kterém se trestný čin odehrál. Pomáhají lépe porozumět různým způsobům, jakými oběti trestných činů reagují na zažité události, a identifikovat specifické potřeby a zranitelnosti jednotlivých kategorií obětí. To může vést k lepšímu plánování a poskytování podpory a ochrany obětem trestných činů v závislosti na jejich reakci a potřebách.

V literatuře se uvádí množství obecných typologií. B. Holysta vytvořil typologii, která člení oběti z pohledu „viny“ a dělí je na oběti, které si svou viktimizaci zavinily samy, ty které si svou viktimizaci zavinily samy pouze z části a ty oběti, kteří si svou viktimizaci nezavinily. Podobnou typologii vytvořil v r. 1956 B. Mendelson, který rozdělil oběti do třech skupin podle toho, jakou měrou se podílely na trestném činu. B. Mendelson dělí oběti na úplně nevinné, oběti s malým podílem viny a oběti stejně vinné jako pachatel.²³

Mezi nejpoužívanější a nejcennější typologie obětí se řadí typologie obětí podle zažitého trestného činu, typologie obětí podle reakce na trestný čin a typologie obětí podle interakce „oběť - pachatel“.

²² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-581-4.

²³ VELIKOVSKÁ, Martina. *Psychologie obětí trestných činů*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-271-9173-4. s 28

3.1.1. Typologie oběti podle zažitého trestného činu

Tato typologie se zaměřuje na jednotlivé typy zažitého trestného činu a na způsobené újmy. Rozlišuje tři hlavní kategorie obětí na základě charakteru trestného činu, kterým se staly oběti. První kategorií jsou **fyzické oběti (Physical Victims)**. Jedná se o oběti trestných činů, které zahrnují fyzické násilí, útoky, zranění nebo jiné formy fyzického poškození. Mohou být napadeni, zbaveni majetku násilím nebo podrobena jiným formám fyzického týrání.

Druhou kategorií jsou **materiální oběti (Material Victims)**. Tyto oběti jsou postiženy trestnými činy, které mají za následek ztrátu majetku, krádeže, poškození vlastnictví nebo jiné formy ekonomické újmy. Mohou být okradeni, vykradeni, poškozeni na majetku nebo podvedeni v ekonomických transakcích.

Do poslední kategorie lze zařadit **psychologické oběti (Psychological Victims)**. Tito lidé jsou oběťmi trestných činů, které mají za následek psychické trauma, duševní utrpení nebo jiné formy psychického poškození. Mohou být terorizováni, vydírání, vystaveni šikaně nebo zneužívání, což má negativní dopad na jejich duševní zdraví a pohodu.

3.1.2. Typologie oběti podle reakce na trestný čin

Z pohledu této typologie rozlišujeme tři hlavní kategorie obětí a to na základě jejich reakce na zažitý trestný čin.

První kategorii dle této typologie tvoří **aktivní oběti (Active Victims)**. Tyto oběti reagují na trestný čin aktivně a snaží se podniknout kroky k ochraně sebe samých, překonání škod a vyžádání si spravedlnosti. Mohou to být například lidé, kteří hledají právní pomoc, spolupracují s vyšetřovateli, využívají zdroje pro oběti nebo se angažují v prevenci kriminality.

Druhá kategorie zahrnuje **pasivní oběti (Passive Victims)**. Tyto oběti reagují na trestný čin pasivně a nemají tendenci podnikat žádné akce k ochraně

sebe samých nebo k řešení situace. Mohou se cítit bezmocní, ztraceni nebo se utápět v pocitech strachu a beznaděje.

Poslední kategorii tvoří **násilnické oběti (Violent Victims)**. Tyto oběti reagují na trestný čin agresivně a násilně. Mohou se snažit odplatit pachatele, pomstít se nebo použít fyzickou sílu k obraně sebe samých. Tento typ reakce může mít různé formy, včetně verbálního, emocionálního nebo fyzického násilí.

3.1.3. Typologie obětí podle interakce “oběť - pachatel”

Poslední typologií je typologie obětí podle interakce “oběť - pachatel” a zaměřuje se na roli oběti a pachatele, v době kolem spáchání trestného činu. Tato typologie patří mezi nejznámější a v kriminologické literatuře ji uvedl kriminolog E. A. Fattah. Rozlišuje 5 základních typů obětí.

Prvním typem je **zúčastňující se oběť**. V tomto případě kriminálnímu činu předchází určitá interakce mezi obětí a pachatelem, která je výrazným způsobem schopna ovlivnit motivaci pachatele. Dalším typem oběti je **nezúčastňující se oběť**. Již z názvu vyplývá, že kriminálnímu činu nepředchází žádná interakce mezi obětí a pachatelem. Oběť nebyla schopna vnímat ani rozpoznat potenciální ohrožení dříve než v okamžiku, kdy došlo k trestnému činu. O **provokující oběti** hovoříme tehdy, když kriminálnímu činu předchází situace, kdy oběť podcenila nebezpečnost situace, neodhadla nebezpečnost pachatele a záměrně se vystavila viktimogenní situaci. Čtvrtým typem, který kriminolog Fattah uvádí je **latentní oběť**. Újma, která byla této oběti způsobena, není veřejně známá. Tyto latentní oběti se předpokládají zejména u takových kriminálních jevů, jako je fyzické, psychické či sexuální násilí páchané v rodinách. O **nepravé oběti** hovoříme v případě, že její role oběti byla získána omylem. Dotyčná osoba byla ve špatný čas na špatném místě. Obětí se stala zcela náhodně, jelikož útok byl původně zaměřený na někoho úplně jiného.²⁴

²⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 80-86473-86-4. s 100 - 102

3.2. Typologie obětí online sexuálního zneužívání

Obětí online sexuálního zneužívání se může stát prakticky kdokoliv. V současné době, kdy se tento fenomén neustále rozšiřuje, jsou ohroženy děti všech věkových kategorií, využívajících sociální sítě. Pokusy o jejich typologii by mohly přispět k lepšímu plánování a poskytování podpory a ochrany těmto dětským obětem.

Jelikož se jedná o vcelku nový fenomén, nejsou dostatečně dostupné online zdroje, které by kategorizovaly jednotlivé typy obětí online sexuálního zneužívání. Pro tyto potřeby by bylo možné z části využít i obecné typologie obětí trestných činů, které jsou uvedeny v předchozích kapitolách.

3.3. Psycho-sexuální vývoj dítěte

Sexuální vývoj jedince, stejně tak jako jiné psychologické jevy, ovlivňují biologické, psychologické a sociální faktory. Biologické faktory bychom mohli popsat jako vrozené indispozice, např. to, jak vypadáme a jaké máme vrozené zdravotní problémy a nemoci. To jakým způsobem prožíváme stres, zda jsme optimisté nebo pesimisté, uzavření nebo otevření apod., určují psychologické faktory. Sociálními faktory se rozumí prostředí, ve kterém vyrůstáme, rodinné zázemí a vztahy v rodině, kulturní a sociální podmínky. Současně je sexuální chování v dospělosti ovlivňováno ze strany rodičů a blízkého okolí jedince, a to jejich postoji k sexualitě samotné. Tyto postoje jsou jakýmsi odrazem sociálních a kulturních podmínek dané doby, možností informačních technologií a přístupu informací obecně.

Fyzické změny, které signalizují počátek dospívání, se vyskytují společně se změnami psychickými a sociálními. Jedná se o kritickou fázi dospívání. Je znám nespočet modelů nebo teorií, které se věnují psychosexuálnímu vývoji a to od narození až po smrt. Většina z těchto teorií počítá s tím, že jednotlivé fáze dospívání končí předtím, než se jednotlivec přesune do další fáze. Freud se ve své teorii zaměřil na psychosexuální vývoj, kdy dospívání rozlišil pěti základními

fázemi. První fází je fáze orální. V této fázi jsou sídlem rozkoše ústa. Slasti je dosahováno sáním, žvatláním a jídlem. Tato fáze spadá do období od narození do 1,5 roku věku. Druhou fází je fáze anální, kdy zdrojem potěšení je oblast konečníku. Dítě si uvědomuje vylučování a začíná jej ovládat. Tato fáze se uvádí u věku 1,5 - 3 roky. Třetí fází je fáze falická. V této fázi pochází rozkoš z dráždění genitálií a vyskytuje se ve věku 3 - 6 let. Čtvrtou fází je fáze latence, kterou prochází děti mladšího školního věku. V tomto období je sexualita latentní, což znamená, že se projevuje jen slabě a skrytě. Její vývoj v tomto období stagnuje. Poslední pátou fází je fáze genitální. V tomto období dochází k nástupu puberty a sexualita jedinců se probouzí do své dospělé podoby.²⁵

Psychosexuální vývoj dítěte je členěn do jednotlivých etap a to již od narození. Každá etapa se vyznačuje jasnými specifickými znaky.

První etapou je období od narození do šesti let věku. V této části vývoje se u dítěte projevuje zvědavost a spontánnost v genitálním chování. Toto se vyznačuje především hrou s genitáliemi (pohlavními orgány) a utváří se základy pro přijetí vlastního já, pozitivní sebevnímání a vztah k vlastnímu tělu a tělesným funkcím.

Druhou etapou je období od šesti do dvanácti let věku. V této části vývoje se již u dítěte objevují první potřeby soukromí a samostatnosti, které jsou doprovázeny prvními sexuálními fantaziemi a u chlapců se objevují první poluce. Dětský zájem o odpovědi na otázky se sexuální tematikou se zvyšuje. V tomto období je důležité dítěti jeho otázky zodpovědět.

Třetí etapou je období od třinácti do patnácti let věku. V tomto období dochází k rychlému fyzickému růstu a k výrazným tělesným změnám. U dívek se objevuje první menstruace, zatímco u chlapců se v tomto období zvyšuje hladina testosteronu. Tento fyzický vývoj přináší změny v tělesné podobě, jako je nárůst výšky, vývoj primárních a sekundárních pohlavních charakteristik a nárůst

²⁵ ŘÍČAN, P. *Psychologie osobnosti, obor v pohybu*. Praha: Grada, 2010. ISBN: 978-80-247-3133-9

Christie, Deborah, and Russell Viner. "ABC Of Adolescence: Adolescent Development." *BMJ: British Medical Journal* 330, no. 7486, 2005, pp. 301-04. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/25458847>.

sexuálních pudů. Většina dospívajících má v tomto období prvotní zkušenosti s masturbací.

Poslední etapou je období od šestnácti let věku, kdy psychosexuální vývoj dítěte pokračuje stále dál, ale s důrazem na vytváření identity, vztahů a plánování budoucnosti. V této etapě se dospívající člověk realizuje buď masturbací, nebo již partnerským sexuálním životem a dozrává u něj schopnost intimity společně s utvářením potřeb a tužeb po důvěrném citovém poutu.²⁶

3.4. Viktimizace dětí při užívání internetu a možný psychologický dopad na duševní zdraví v dospělosti

V různých viktimologických koncepcích lze nalézt oběť jako důležitou součást vývoje kriminálního činu a to za účelem vysvětlení jeho vzniku a vývoje. Aby bylo možné do budoucna minimalizovat rizika vzniku kriminálního činu, je nezbytné porozumět zranitelnosti obětí, jejich vlastnostem či chování.

Děti a dospívající jsou obecně jedny z nejvíce zranitelných skupin pro různé druhy kriminální činnosti. Jejich schopnost bránit se je nedostatečná, snadno podlehnou nátlaku a nechají se nalákat na různé odměny nebo dary. Nejsou schopni domyslet důsledky svého chování a s následky se nedokáží vypořádat jako dospělí.

Internet je u dětí a dospívajících zdrojem zábavy, prostorem, kde se mohou seznamovat a komunikovat s lidmi. Neexistují možnosti, jak vytipovat typickou dětskou oběť internetového zneužívání. Obětí takových činů, se může stát prakticky kdokoli, kdo využívá internet a sociální sítě. V případě, že oběti na sociálních sítích nebo internetu uvádí nebo poskytují osobní údaje, komunikují s neznámými lidmi, zasílají intimní fotografie nebo videa, zvyšují tak mnohonásobně riziko viktimizace.

²⁶ Sancedetem.cz: *Psychosexuální vývoj dítěte a jeho poruchy* [online]. [cit. 27.2.2024]. Dostupné z: <http://www.sancedetem.cz>

Následky takové viktimizace u dětí mohou být různorodé. V nejhorších případech končí online sexuální obtěžování dětí osobní schůzkou, na které dochází k fyzickému sexuálnímu útoku či znásilnění. Dalšími následky mohou být narušené vztahy v rodině, sociální vyloučení či posměch ze strany vrstevníků. Jednotlivé následky vyplývají z jednotlivých druhů kriminality a vždy jsou pro oběť traumatizující a závažné. Jednou z mnoha účinných prevencí je znalost v oblasti internetové kriminality a sexuálního zneužívání dětí v online prostoru tak, aby bylo možné případné oběti (děti) včas upozornit na nebezpečí a tím tak předejít závažnějším následkům. V případě, že k takovému zneužití dojde, žije oběť stále ve strachu a bojí se komukoli svěřit. Pracovníci krizových linek bývají prvními osobami, které se o problému dozvědí. V lepších případech se děti svěří rodičům nebo lidem ze svého okolí. Bohužel ne každý z dospělých dokáže na takovou situaci správně zareagovat a pomoci s řešením dané situace. Proto je nezbytné, aby o rizicích, která mohou nastat v online prostoru, byli informováni i dospělí.²⁷

V roce 2024 byla zveřejněna studie zabývající se dlouhodobými důsledky sexuálního zneužívání v dětství na duševní zdraví. Tato studie odhalila, že u jedinců, kteří se v dětství setkali se sexuálním zneužíváním, významně roste riziko psychických potíží, včetně symptomů traumatu, jako jsou vtíravé myšlenky, noční můry a poruchy spánku. Kromě těchto příznaků mají jedinci, kteří se v dětství setkali se sexuálního zneužíváním, problémy s vyhubavým chováním a potížemi s ovládnutím svých emocí. Současně vyhledávají léčbu úzkostí a depresí. V neposlední řadě bylo zjištěno, že se u takových obětí vyskytují tzv. flashbacky, které souvisí s jejich zneužíváním.

Sexuální zneužívání v dětství může mít současně i dlouhodobé dopady na sebevědomí obětí. Trauma může vést k hanbě, bezcennosti a nízkému sebevědomí. Může také ovlivnit schopnost oběti důvěřovat druhým, což vede k pocitům izolace a nedostatku sociální podpory. To může dále poškodit jejich sebevědomí a ztížit vytváření sociálních vazeb s ostatními. Sexuální zneužívání v dětství může též ovlivnit schopnost oběti rozvíjet zdravé vztahy a důvěřovat druhým, což vede k pocitům izolace a osamělosti. Ty vedou k poškození jejich

²⁷ HULANOVÁ, Lenka. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387- 545-9. s 137 - 141

sebeúcty a sebevědomí. Kromě emocionálních a sociálních dopadů může mít sexuální zneužívání také fyzické účinky, které mohou ovlivnit sebevědomí oběti. Může docházet k zažívání intenzivního pocitu studu, viny a sebeobviňování, což může přispívat k pocitu bezcennosti. Mohou se domnívat, že jsou nečistí nebo „špinaví“ a že je zneužívání trvale poškodilo, takže je pro ně obtížné cítit, že mají nějakou podporu nebo hodnotu. Mohou se potýkat se sebeobviňováním a pocitem viny, což je vede k přesvědčení, že jsou nějakým způsobem zodpovědní za jejich zneužívání.²⁸

3.5. Pomoc obětem sexuálního zneužívání na internetu

Pro dítě je sexuální zneužívání traumatizující zážitek a to i v případě, že k zneužívání dochází na internetu. Jedná se o zásadní zásahy do všech oblastí psychického zdraví dítěte, v jejichž souvislosti dochází ke ztrátě pocitu bezpečí, k trýznivým pocitům a hlubokému rozrušení, které dítě nedokáže samo zvládnout. Následky takového zneužívání se projevují narušením vztahu dítěte k sobě samému, v chování k okolí, nedůvěře lidem a v narušení mezilidských vztahů. Závažnost působených následků ovlivňuje věk oběti a doba, po kterou bylo zneužíváno, tzn., že čím mladší je zneužívané dítě a čím déle k sexuálnímu zneužívání dochází, jsou takto způsobené následky hlubší a závažnější. Současně na ně má vliv i to, jaký vztah byl mezi obětí a pachatelem a mimo jiné i to, jak se okolí zachovalo po zjištění, že k takovému zneužívání dochází.²⁹

Práce a komunikace s takovou obětí si vyžaduje citlivý a správný psychologický přístup. Správná a účinná pomoc obětem sexuálního násilí má různé formy a nazývá se krizová intervence. Jedná se zejména o poradenskou, sociální a terapeutickou pomoc. Krizovou intervenci poskytují především vládní

²⁸ Manukrishnan, Bhagabati K. *Přežití sexuálního zneužívání v dětství: Kvalitativní studie dlouhodobých důsledků sexuálního zneužívání v dětství na duševní zdraví dospělých žen. Journal of Psychosexual Health* . 2023;5(4):253-262. doi: 10.1177/26318318231221948

²⁹ MILFAIT, René. *Komerční sexualizované násilí na dětech: prostituce, pornografie, obchod*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-7367-320-8. s 60 - 61

organizace, které jsou součástí státní sociální péče. Současně je krizová intervence poskytována i dobrovolnými nevládními organizacemi.³⁰

3.5.1. Krizová intervence

V případě, že se člověk dostane do krize nebo do silné stresové situace zaměří své vnímání především na tato traumata a situace se mu může zdát, bez pomoci někoho dalšího, zcela neřešitelná. V tento okamžik je vhodné využít krizové intervence. Krizový intervent je vyškolený odborník, který celou situací dotyčného provází, podporuje ho a pomáhá mu s řešením dané situace. Cílem krizové intervence je poskytnutí odborné pomoci, která pomůže k překonání krize.

Krizová intervence může mít různé podoby. Jednou z forem je osobní krizová intervence, která probíhá ve specializovaném krizovém centru nebo při terénním výjezdu jako tzv. terénní krizová intervence. Krizová centra poskytují buď ambulantní formu pomoci nebo denní stacionáře či lůžkovou péči a to v závislosti na potřebách klienta. Další formou je telefonická intervence prostřednictvím linek důvěry. Tato pomoc je okamžitá, ale časově velmi omezená a krizový intervent musí být proškolen na poskytování krizové intervence v distanční formě. Výhodou tohoto způsobu krizové intervence je, že jí mohou využít i osoby, pro které by bylo jinak nemožné dostavit se pro pomoc do krizového centra. To se týká zejména dětí a mladistvých do 18 let.³¹

3.5.2. Dětské krizové centrum

Nestátní nezisková organizace “Dětské krizové centrum” je jediné pracoviště v ČR, které se specializuje na pomoc dětem sexuálně zneužívaným, zanedbávaným nebo dětem ohroženým v kyberprostoru. Poskytuje ambulantní

³⁰ ZOUBKOVÁ, Ivana. Kriminologický slovník. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-312-4. s 103

³¹ Nevypustdusi.cz: *Krizová intervence je tu pro všechny* [online]. [cit.27.2.2024]. Dostupné z: <https://www.nevypustdusi.cz/2020/04/14/krizova-intervence-je-tu-pro-vsechny/>

krizovou pomoc i distanční krizové služby prostřednictvím Linky důvěry. Prostřednictvím jejich non-stop linky důvěry bylo v roce 2023 přijato celkem 4.524 krizových kontaktů. Oproti roku 2022 je nárůst takových kontaktů o 741. Celkově linka důvěry od svého založení v roce 1996 přijala více než 84.000 kontaktů, které vyžadovaly odbornou pomoc. Od července 2022 je krizové centrum partnerem českého Safer Internet Centra (SIC) a společně s dalšími partnery jako je Linka bezpečí, Jeden svět na školách a CZ.NIC působí preventivně a edukativně se zaměřením na děti i dospělé, které jsou díky rostoucímu vlivu online prostředí v ohrožení.³²

3.5.3. Linka bezpečí

V roce 1994 zahájila v České republice činnost organizace Linka bezpečí z.s. Jedná se o nevládní organizaci, která poskytuje snadno dostupnou pomoc pro děti a studenty. Je poskytovatelem nonstop krizové intervence na telefonické lince 116 111, která v době vzniku byla druhou linkou svého druhu v Evropě. Linka bezpečí z.s. společně s CZ.NIC zastřešuje v ČR evropský projekt Safer internet, který funguje za účelem edukace dětí a dospívajících v rámci bezpečného používání internetu a dalších komunikačních technologií. Každý rok, se na Linku bezpečí obrátí více jak 170.000 osob, které se dostanou do krizové životní situace, se kterou si neví rady.³³

3.5.4. Šance dětem

V roce 2011 byl spuštěn internetový portál www.sancedetem.cz, jehož provoz zajišťuje Obecně prospěšná společnost Sirius, o.p.s. za účelem poskytování ucelených informací v oblasti ohrožených dětí. Články a informace z webového portálu [sancedetem.cz](http://www.sancedetem.cz) jsou určeny převážně rodičům a dětem, kteří

³² *Chraňme společně děti před riziky kyberprostoru.* [online]. Dětské krizové centrum, 2024. [cit. 28.2.2024]. Dostupné z: <https://ditekrize.cz/2024/02/den-bezpecnejsiho-internetu-3/>

³³ *Linkabezpeci.cz: informační portál linky bezpečí* [online]. [cit. 28.2.2024] Dostupné z: <https://www.linkabezpeci.cz>

potřebují pomoc se orientovat v problémové situaci a jsou vytvářeny ve spolupráci s českými odborníky, kteří se problematikou ohrožených dětí zabývají. Jedním z cílů portálu sancedetem.cz je také vytvoření odborné knihovny, která shromažďuje informace z různých zdrojů v České republice týkající se problematiky ohrožených dětí.³⁴

4. Prevence komerčního sexuálního zneužívání

Prevence kriminality je široce chápaný pojem, který se týká opatření, strategií a aktivit zaměřených na snižování míry kriminality a zlepšení bezpečnosti ve společnosti. Cílem prevence kriminality je předcházet vzniku kriminálního chování a redukovat riziko výskytu trestné činnosti. Jde o působení na různé faktory, které souvisí se vznikem kriminality, na potenciální pachatele a oběti a o vytváření zábran proti páčání trestných činů.

4.1. Prevence dle obsahového zaměření

Tento druh preventivních aktivit, které se třídí podle obsahové zaměření, dělíme na prevenci sociální, situační a viktimologickou

Sociální prevence se zaměřuje na změnu sociálních podmínek a kriminogenních faktorů, které mohou přispívat k vzniku kriminálního chování. Tento přístup se snaží eliminovat nebo snížit sociální nerovnosti, chudobu, marginalizaci a další sociální problémy, které mohou vést k delikventnímu chování.

Situační prevencí se rozumí identifikace a změna konkrétních situací nebo prostředí, která mohou přispět ke vzniku kriminálního chování. Tento přístup se liší od jiných forem prevence tím, že se soustředí na okamžité faktory, které

³⁴ Sancedetem.cz: *informační portál Sirius o.p.s.* [online].[cit.28.2.2024] Dostupné z: <https://sancedetem.cz>

ovlivňují riziko kriminálního jednání. Opatření situační prevence mají charakter převážně technický, organizační a administrativní. Lze je rozdělit do pěti základních kategorií, kterými jsou, zvýšení ochrany objektů, osob a věcí, přemístění ohrožených věcí na bezpečnější místo, ztížení přístupu k prostředkům vhodným pro páchaní trestného činu, zmenšení očekávaného prospěchu z trestného činu, zvýšení rizika pro pachatele a zlepšení dohledu nad lokalitou³⁵

Viktimologická prevence se zabývá analýzou a porozuměním procesů, které vedou ke vzniku obětí trestné činnosti, a navrhováním opatření zaměřených na jejich ochranu a snížení rizika jejich poškození. Jedním z hlavních cílů viktimologické prevence je zobecnění poznatků z předchozích případů a vytváření návodů pro potenciální oběti, jak se vyhnout viktimizaci.³⁶

4.2. Prevence dle adresáta

Preventivní aktivity, se dále rozdělují podle toho, komu jsou adresovány. Rozeznáváme tedy prevenci primární, sekundární a terciální.

Primární prevence se zaměřuje na preventivní aktivity, které jsou určeny buď všem obyvatelům, nebo místně a demograficky vymezeným skupinám (mládeži, národnostním menšinám, sociálně vyloučeným lokalitám). Tento druh prevence působí na každého, bez ohledu na stupeň jeho kriminálního ohrožení nebo rizikovosti. V oblasti sexuálního zneužívání dětí se primární prevence zaměřuje na to, aby byly děti schopny rozpoznat případné ohrožení nebo nebezpečí a osvojily si základní dovednosti, jak se takovému ohrožení nebo nebezpečí vyhnout. Do primární prevence lze zařadit programy podporující zdravý vývoj dětí a mládeže, osvětu ve školách, podporu rodin v obtížných situacích a prevenci sociálního vyloučení. Tyto programy jsou organizovány vládními organizacemi nebo dobrovolnými vládními organizacemi. Jak již bylo zmíněno výše, jedná se např. o projekt Šance dětem, který zajišťuje Obecně prospěšná

³⁵ GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5. s 151-164

³⁶ GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5. s 149-150

společnost Sirius, o.p.s. za účelem poskytování ucelených informací v oblasti ohrožených dětí. Další formy prevence, ať už se jedná o různé letáky, podcasty, články nebo videa, můžeme najít i mimo jiné na webových stránkách nevládních organizací Linky bezpečí či Dětského krizového centra. Jedním z výrazných projektů nedávné minulosti bylo v roce 2020 uvedení dokumentárního filmu Víta Klusáka a Barbory Chalupové "V síti", zachycující komunikaci fiktivních nezletilých dívek se sexuálními predátory na internetu.

Sekundární prevence se soustředí na identifikaci jedinců nebo kriminálně rizikových skupin, jako jsou děti záškoláci, alkoholici, narkomani, aj. Jedná se o cílené aktivity zahrnující podporu těmto jedincům nebo rizikovým skupinám, za účelem zabránění páchání trestné činnosti.³⁷ Do této formy prevence můžeme zařadit i práci terénních pracovníků, kteří se pohybují mezi osobami z rizikových skupin. Hlavním projektem, který je realizován odborem prevence kriminality Ministerstva vnitra v celém Česku, je projekt Asistent prevence kriminality. Jedná se o nejúspěšnější projekt prevence kriminality, který se zaměřuje primárně na vyloučené lokality. Jeho dopad na život v těchto lokalitách je pozitivní a prokazatelně se zde zvyšuje bezpečí. Cílem tohoto projektu je snížení počtu trestných činů a přestupků v určených sociálně vyloučených lokalitách, zajištění vymahatelnosti práv, minimalizace sousedských sporů a bagatelní protiprávní činnosti. Asistenti jsou zaměstnáváni v rámci obecních policií a podílí se obecně na zvyšování bezpečnosti a dodržování veřejného pořádku v rámci obcí.³⁸ V oblasti sexuálního zneužívání dětí je sekundární prevence především zaměřena na vyhledávání a pravidelný monitoring takových skutků. Touto činností se zabývá např. Kongresem Spojených států amerických založená soukromá nezisková organizace NCMEC (National Center for Missing & Exploited Children).

Terciální prevence je zaměřena hlavně na předcházení recidivy u pachatelů a zabránění sekundární viktimizace obětí. K tomuto se při vyšetřování, především sexuálně motivovaných činů na dětech, využívají speciální výslechové místnosti, vytvořené za účelem předcházení sekundární viktimizace obětí a jejich

³⁷ GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5. s 169-170

³⁸ Prevencekriminality.cz: *informační portál Ministerstva vnitra ČR*. [online]. [cit.28.2.2024] Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/dobra-praxe/apk/>

ochrany před nepříjemnými zážitky, způsobenými standardním prostředím policejního pracoviště. Do terciální prevence se dále řadí programy resocializace pro bývalé vězně, intervenční programy pro mladistvé delikventy a terapeutické služby pro jedince s problémovým chováním.³⁹

³⁹ GRIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5. s 171

Prevencekriminality.cz *informační portál Ministerstva vnitra ČR*. [online].[cit.28.2.2024] Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/dobra-praxe/specialni-vyslechove-mistnosti/>

5. Empirická část

Téma sexuálního zneužívání dětí na internetu, je z hlediska prováděných výzkumů velmi závažné a je velkým rizikem pro děti, které využívají moderní technologie stále častěji a ve stále nižším věku. A proto bych se chtěla pokusit zjistit, jak celou problematiku týkající se sexuálního zneužívání dětí vnímají, jaké s tím mají zkušenosti a proč k takovým činům v takové míře dochází.

5.1. Cíl empirické části

Jaké mají děti do 15 let zkušenosti se sexuálním zneužíváním na internetu a na sociálních sítích a jaká je jejich informovanost v této oblasti? Jsou děti schopné rozpoznat z internetové komunikace na sociálních sítích sexuálního predátora a tím se tak vyhnout případným útokům nebo jejich zneužití k výrobě dětské pornografie apod.? Proč děti do 15 let jsou ochotni komunikovat s úplně neznámým člověkem na síti, když v reálném světě by s takovým člověkem běžně nejspíš nekomunikovali a jaký druh prevence by děti uvedené věku označili za nejefektivnější? Odpovědi na tyto otázky jsou cílem praktické části mé diplomové práce.

5.2. Formulace výzkumných otázek

K dosažení splnění uvedeného cíle empirické části byly stanoveny tyto výzkumné otázky:

- (HVO) Jaké jsou zkušenosti dětí se sexuálním zneužíváním na internetu a na sociálních sítích?
 - (DVO 1) Jak se děti chovají během internetové komunikace (ve vztahu ke zneužívání na sociálních sítích)?
 - (DVO 2) Jaký druh prevence nebo preventivních opatření má vliv na jejich chování?

K zodpovězení DVO 1 byly v dotazníku vytyčeny otázky č. 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 21, 25, 29, 30,

K zodpovězení DVO 2 byly v dotazníku vytyčeny otázky č. 26, 27, 28, 32, 33, 34, 25

5.3. Konstrukce dotazníku

K naplnění cílů diplomové práce jsem si vybrala dotazníkové šetření. Na základě konzultací, jak s vedoucí práce, tak s ředitelem vybrané základní školy jsem sestavila dotazník, který měl celkem 35 otázek a byl rozdělen do třech částí. Otázky v dotazníku byly z části uzavřené a z části otevřené. U uzavřených otázek měly děti možnost označit 1 nebo i více odpovědí, popřípadě měly možnost dopsat vlastní odpověď, která se v možnostech nenabízela.

Při konzultaci dotazníku s ředitelem školy byly otázky sestaveny tak, aby je děti, v závislosti na jejich věku, byly schopny pochopit a odpovědět na ně. První část dotazníku byla zaměřena na základní informace o dotazovaném respondentovi. Druhá část se týkala chování dětí na internetu a sociálních sítích a jejich zkušenostech se sexuálním zneužíváním v online prostoru. Ve třetí části byla zjišťována míra kontroly ze strany rodičů, rozpoznání rizikové komunikace na sociálních sítích a možnosti prevence rizikového chování dětí v online prostředí.

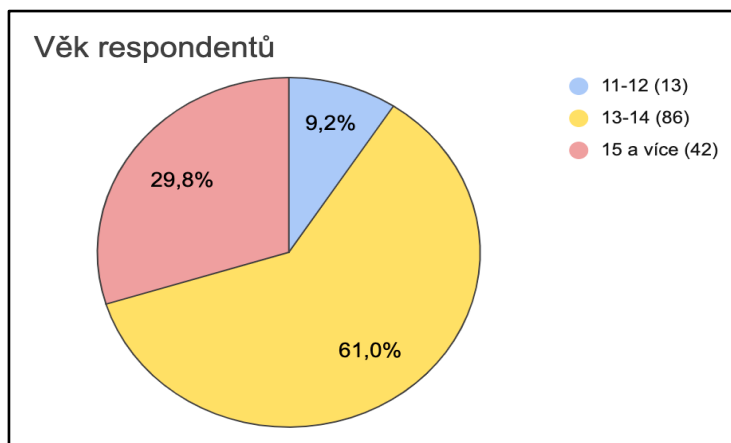
5.4. Popis zkoumaného vzorku respondentů

Dotazníkové šetření bylo provedeno na vybrané základní škole, v okresním městě Středočeského kraje. Vzhledem k charakteru dotazníku a celkové citlivosti tématu byl dotazník předložen dětem na 2. stupni základní školy a to v 7. - 9. třídách, což zahrnovalo věk dětí od 11ti let do 15ti let. Podíl dívek a chlapců na dotazníkovém šetření byl ovlivněn zejména tím, že byl prováděn na základní škole

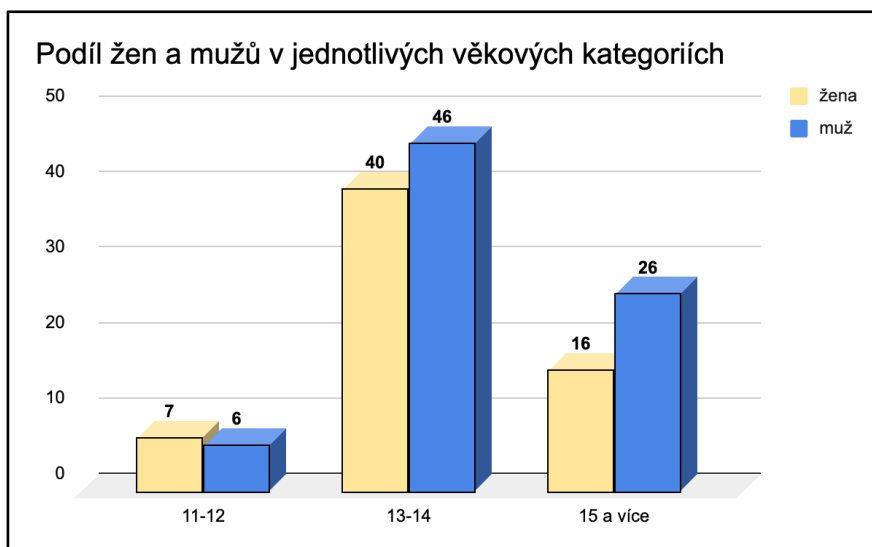
s fotbalovým zaměřením. Z tohoto důvodu byl podíl chlapců účastníků se výzkumu vyšší než podíl zúčastněných dívek.

5.5. Průběh výzkumu

Zastoupení dětí z hlediska věku a pohlaví

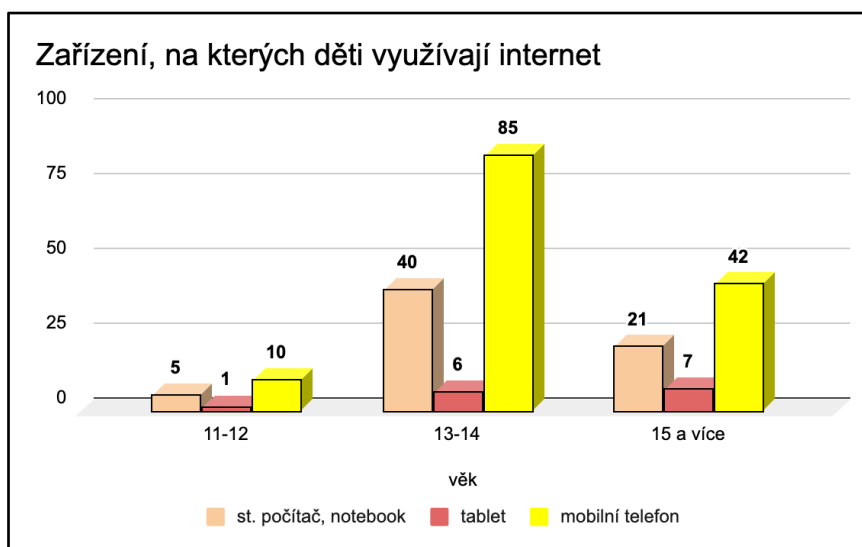

Celkem se dotazníkového šetření zúčastnilo 141 dětí. Největší zastoupení měli děti ve věkové kategorii 13 - 14 let a to celkem 86 dětí (61%), druhé nejvyšší zastoupení bylo u kategorie 15 let a více. V této věkové kategorii se zúčastnilo celkem 42 dětí (29,8%). Poslední kategorie 11-12 let byla zastoupena celkem 13ti dětmi (9,2%).

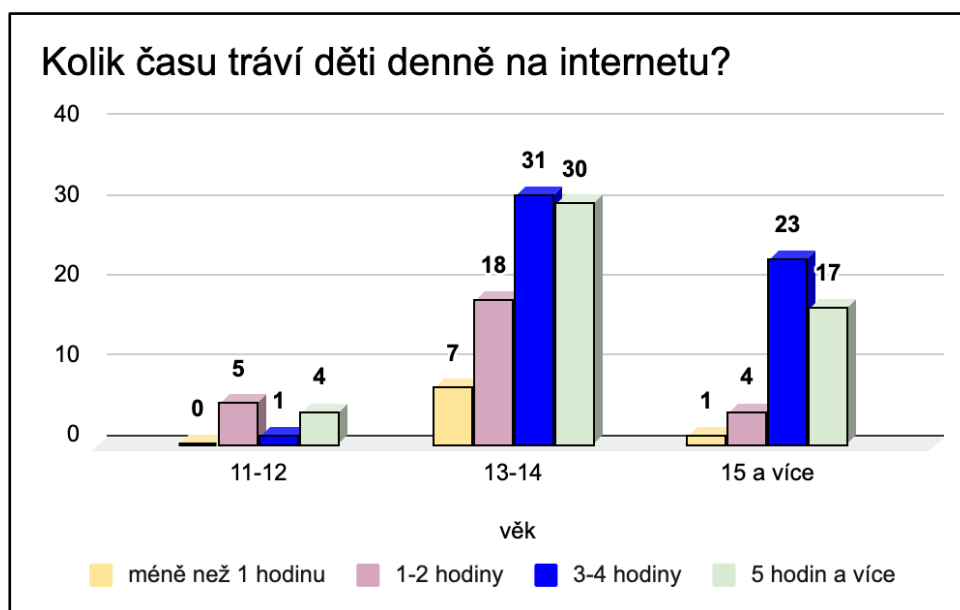
Z celkového počtu 141 respondentů odpovídalo 63 (44,68%) dívek a 78 (55,32%) chlapců. Ve věkové kategorii 11-12 let se zúčastnilo celkem 7 (4,96%) dívek a 6 (4,26%) chlapců. Ve věkové kategorii 13-14 let odpovídalo 40 (28,37%) dívek a 46 (32,62%) chlapců. Poslední věková kategorie byla zastoupena 16ti (11,35%) dívkami a 26ti (18,44%) chlapci.

Zařízení, na kterých děti využívají internet

Na otázku v dotazníku týkající se zařízení, na kterém děti využívají internet a sociální sítě, mohly děti označit jednu nebo více možností. Z výzkumu vyplynulo, že ve všech zúčastněných věkových kategoriích, děti nejčastěji využívají internet na mobilním telefonu. V kategorii 11 - 12 let tuto možnost označilo celkem 10 (7,09%) dětí, v kategorii 13 - 14 let celkem 85 (60,28%) dětí a v kategorii 15 a více let celkem 42 (29,78%) dětí. Druhým nejčastěji využívaným zařízením je stolní počítač nebo notebook. Tuto možnost označilo celkem 66 (46,81%) dětí, nejvíce pak ve věkové kategorii 13 - 14 let a to 40 (28,37%) dětí. Nejméně využívaný je mezi dětmi tablet. Tuto možnost označilo pouze 14 (9,92%) dětí.

Délka času, kterou tráví děti na internetu

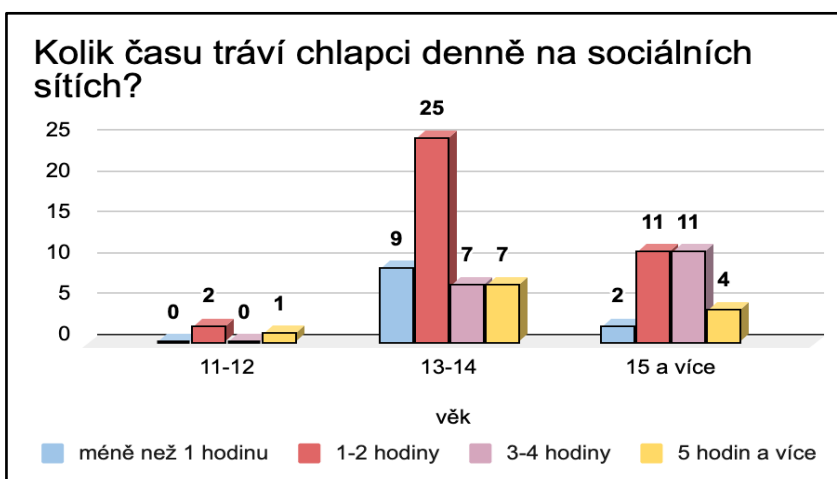
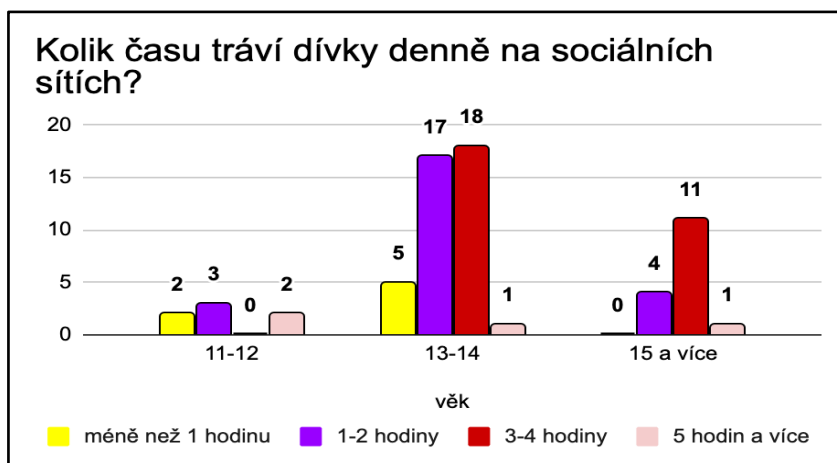

Ruku v ruce s dostupností internetu na mobilních telefonech se prodlužuje i doba, kterou děti na internetu tráví. Z dotazníku vyplynulo, že v kategorii 13 - 14 let tráví na internetu děti nejčastěji 3 - 4 hodiny denně. Tuto odpověď označilo celkem 31 (21,98%) z nich. Ovšem celkem 30 (21,28%) dětí v této kategorii se vyjádřilo tak, že tráví na internetu 5 hodin a více. V kategorii 15 a více let byla shodně nejvíce zastoupena možnost 3-4 hodiny, kterou označilo celkem 23 (16,31%) dětí. 17 (12,06%) dětí uvedlo, že tráví na internetu denně 5 a více hodin.

Uvádí se, že nebezpečná hranice stráveného času na internetu je 36 - 40 hodin týdně, což znamená 5 - 6 hodin denně. Překračováním této hranice jsou děti ohroženy vznikem technologických závislostí, které se mohou projevit osobnostními problémy (větší agresivita, impulzivita nebo naopak apatie, depresivnost), omezením sociálního života, zhoršením prospěchu ve škole a zdravotními následky (bolesti zad, očí, zvýšená únava). Abstinenční příznaky u takových závislostí bývají podobné abstinenčním příznakům u závislých na alkoholu či drogách. Mezi projevy můžeme řadit podrážděnost, zvýšenou agresivitu či poruchy spánku (nespavost). Nejvíce ohroženi závislostí jsou děti ve věku 12 - 19 let. Z hlediska pohlaví, hrozí tyto závislosti stejnou měrou jak chlapcům, tak dívkám. I když se dříve předpokládalo, že jsou chlapci ohroženi

více, protože častěji hrají počítačové hry a tráví u nich mnoho času. Dívky, ale na druhou stranu, v hojně míře využívají sociální sítě či chatovací aplikace.⁴⁰

Délka času, kterou děti tráví na sociálních sítích

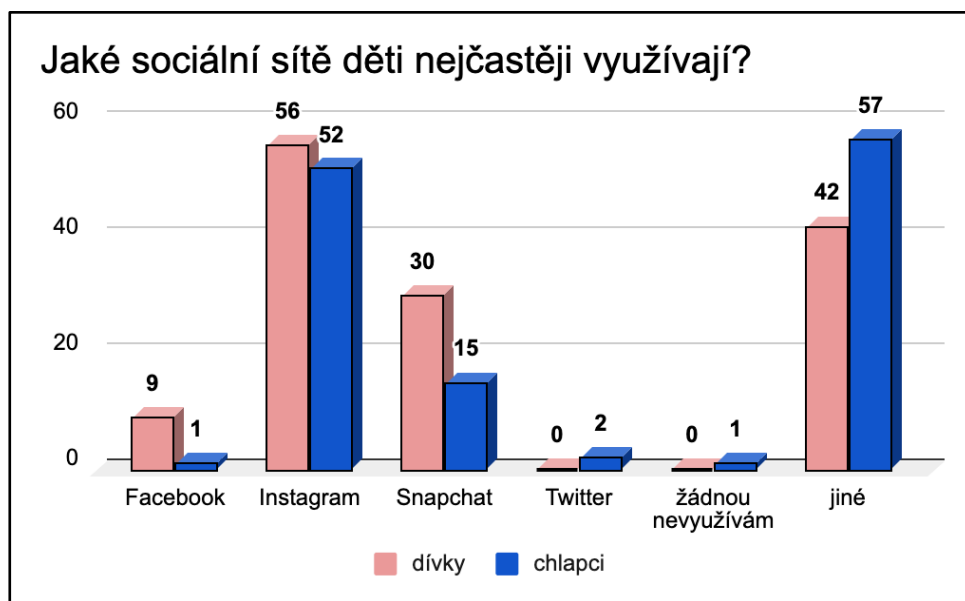
Provedeným výzkumem bylo zjištěno, že dívky v kategorii od 13 - 14 let tráví na sociálních sítích nejčastěji 3 - 4 hodiny. Tuto odpověď označilo celkem 18 (28,13%) dívek. Oproti tomu chlapci ve stejné věkové kategorii, tráví na sociálních sítích nejčastěji pouze 1 - 2 hodiny. Tuto odpověď zvolilo 25 (31,65%) chlapců. Současně i ve věkové kategorii 15 let a více, tráví dívky nejčastěji na sociálních

⁴⁰ Sancedetem.cz: *Tráví dítě pět až šest hodin denně na internetu? Pozor na vznik závislosti.* [online]. Gabriela Bachárová, prof. PhDr. Michal Mioviský, PhD, 2023. [cit. 7.3.2024]. Dostupné z: <http://www.sancedetem.cz>

sítích 3 - 4 hodiny. Tuto odpověď označilo 11 (17,19%) dívek. 4 (6,25%) dívky pak zvolili odpověď 1 - 2 hodiny.

Celkově lze tedy potvrdit, že dívky obecně tráví na sociálních sítích více času než chlapci. Sociální sítě, které děti navštěvují, jsou různé.

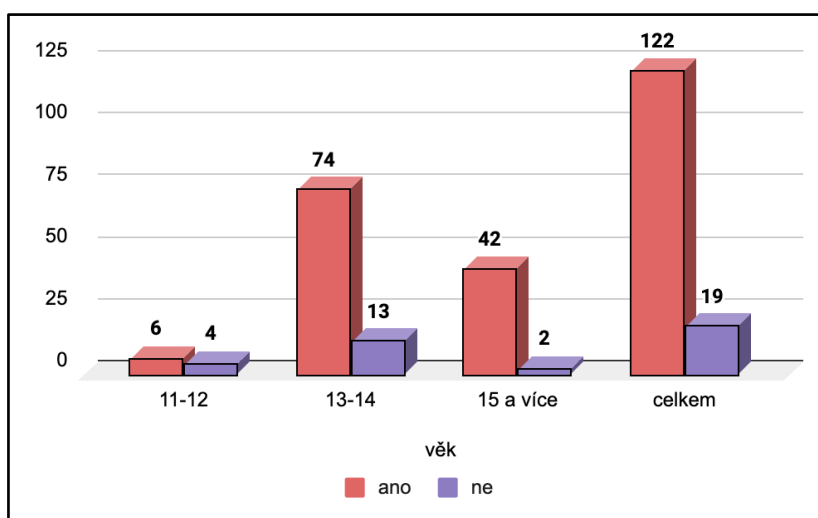
Sociální sítě, které děti nejčastěji využívají

Z provedeného průzkumu bylo zjištěno, že nejvíce využívanou sociální sítí mezi dívkami i chlapci je Instagram a Snapchat. Instagram zvolilo 56 (88,89%) dívek a 52 (66,67%) chlapců. Snapchat pak 30 (47,62%) dívek a 15 (19,23%) chlapců. Dále byly zastoupeny i jiné sociální sítě, ze kterých děti nejčastěji uváděli TikTok, Youtube a Whatsapp. Tuto možnost zvolilo 42 (66,67%) dívek a 57 (73,08%) chlapců. Oproti tomu dříve hojně využívaný a rozšířený Facebook již není mezi dětmi zdaleka tak oblíbený, jako byl v minulosti, jelikož tuto sociální síť označilo pouze 9 (14,28%) dívek a 1 (1,28%) chlapec.

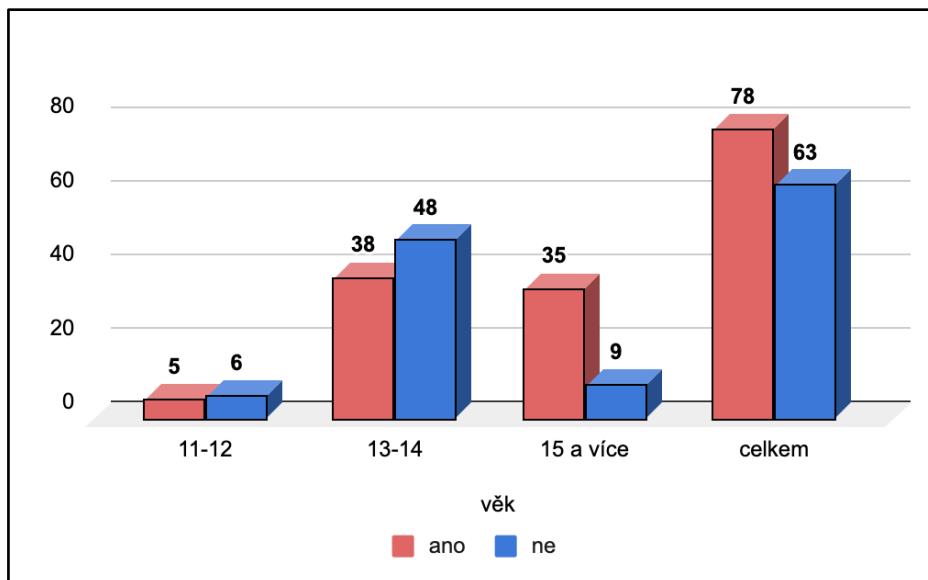
Komunikace s neznámými lidmi na internetu

Jsou děti na sociálních sítích oslovovány lidmi, které osobně neznají?

Celkový výsledek dotazovaných respondentů ukazuje, že většina dětí byla na sociálních sítích nebo na internetu oslovena cizími lidmi, které osobně nezná. Celkem takto odpovědělo 122 (86,52%) dětí. Pouze 19 (13,48%) dětí z dotazovaných uvedlo, že je nikdo na sociálních sítích nebo internetu neoslovil. Nejčastěji pak byly osloveny děti ve věkové kategorii 13 - 14 let a to celkem 74 (52,48%) dětí. Co se pohlaví týče, dívek, které uvedly, že je oslovil cizí člověk na sociálních sítích, bylo 54 (85,71%) a chlapců 68 (87,18%). A opět bylo nejvíce oslovených dívek v kategorii 13-14 let a to 33 (52,38%) a chlapců v kategorii 13-14 let a to 41 (52,56%)

Komunikují děti s neznámými lidmi na internetu, když je osloví? Proč jim odpovídají? A pokud jim neodpoví, co by je vedlo k tomu, aby jim příště odpověděli?

Na otázku, zda začaly s takovým člověkem komunikovat, odpovědělo kladně celkem 78 (55,32%) dotazovaných dětí, z toho celkem 30 (47,62%) dívek a 48 (61,54%) chlapců. Nejvíce kladných odpovědí bylo mezi dětmi v kategorii 13 - 14 let a to celkem 38 (26,96%). Oproti tomu nejméně kladných odpovědí bylo zaznamenáno v kategorii 11 - 12 let a to celkem 5 (3,54%). Pouze v kategorii 13 - 14 let převažovala záporná odpověď, tzn., že 48 (34,04%) dětí odpovědělo, že s dotyčným komunikovat nezačali.

V případě kladné odpovědi, byly děti dále dotazovány na důvod, proč neznámému člověku odpovídaly. 38 (48,72%) dětí vybralo jako důvod zvědavost, 21 (26,92%) dětí uvedlo, že jejich důvodem byla potřeba se seznámit. Zbytek dětí, tj. 19 (24,36%) uvedlo jiný důvod a to zejména komunikaci s online hráči během her nebo fakt, že dotyčný neznámý člověk je kamarádem jiného jejich kamaráda. Z hlediska pohlaví uvedlo jako důvod zvědavost 16 (45,71%) dívek, potřebu se seznámit 11 (31,43%) dívek a 8 (22,86%) dívek označilo jiný důvod. Chlapců, kteří uvedli jako důvod zvědavost, bylo 22 (51,16%), potřebu se seznámit 10 (23,26%) a jiný důvod označilo 11 (25,58%) chlapců.

V případě záporné odpovědi tzn., že děti dotyčným neodpověděly, byly dotazovány na to, co by je mohlo vést k tomu, aby neznámému člověku odpověděly. Celkem 31 (49,21%) dětí odpovědělo, že kdyby měly neznámému člověku odpovědět, udělaly by to ze zvědavosti. 17 (26,98%) dětí by to udělalo z potřeby se seznámit a 15 (23,81%) dětí označilo jiný důvod. Jako jiný důvod děti často uváděly, že by neznámému člověku odepsaly v případě, že by ho některý z jejich kamarádů již znal.

Z výše uvedeného vyplývá, že nejčastějším důvodem, proč děti neznámému člověku odpověděly, ať již z celkového pohledu nebo v rámci jednotlivých pohlaví, byla v první řadě zvědavost. Jako druhý nejčastější důvod lze uvést potřebu se seznámit, která je s ohledem na věk dětí pochopitelná.

Znalosti dětí v oblasti sexuálního zneužívání

Co si děti představují pod pojmem “sexuální zneužívání”?

Tato otázka byla v dotazníku jako otevřená a jejím cílem bylo zjistit, zda mají děti povědomí o tom, co je sexuální zneužívání. Některé děti na otázku neodpověděly a ostatní ve většině případů jen v krátkosti uvedly, že se jedná o znásilnění. Několik odpovědí bylo typu např. “někdo někoho zneužívá pro svůj sexuální pocit” nebo “seznámit se s někým třeba přes nějakou seznamku a poté se s tím člověkem bavit a on by po nás chtěl vidět naše tělo a ukazoval by nám penis”, dále pak “že tě strašně moc chce, ošahává tě a ty se tomu bráníš a voláš o pomoc”, “na ulici oslovení holky o sexuální službu nebo únos”.

Z uvedeného vyplývá, že děti v dotazovaných věkových kategoriích všeobecný přehled o tom, co je sexuální zneužívání mají, ale nedokáží přesněji specifikovat jeho projevy. Otázkou zůstává, zda by byly tyto děti schopné rozpoznat, zda se v určité situaci o sexuální obtěžování jedná či ne.

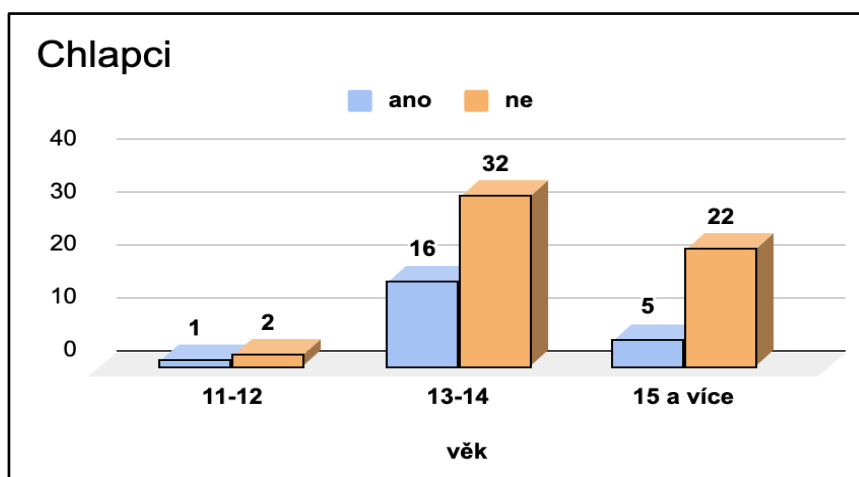
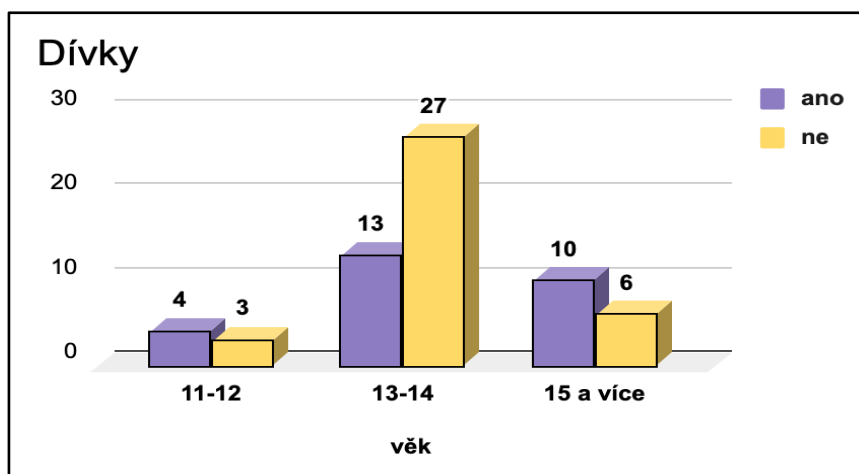
Vědí děti, že k obtěžování může docházet i v online prostoru (na sociálních sítích)? Jak podle nich sexuální obtěžování v online prostoru (na sociálních sítích) může vypadat?

V návaznosti na předchozí otevřenou otázku, kdy bylo zjišťováno, zda mají děti povědomí o tom, co je sexuální zneužívání, byla dětem položena otázka týkající se sexuálního zneužívání v online prostoru a toho, zda si děti uvědomují, že k takovému zneužívání dochází i v online prostředí a na sociálních sítích. Jednalo se o uzavřenou otázku s možností odpovědi “ano”, “ne” nebo “myslím si, že k takovému obtěžování v online prostoru (na sociálních sítích) nedochází. Celkem 137 (97,16%) dotazovaných dětí zvolilo odpověď ano, tzn., že ví o sexuálním zneužívání na internetu. Z toho kladně odpovědělo 63 (100%) dívek a 74 (94,88%) chlapců. Pouze 2 (2,56%) chlapci označili odpověď ne, tzn., že neví o sexuálním zneužívání na internetu a 2 (2,56%) chlapci uvedli, že si myslí, že k takovému obtěžování na internetu nebo sociálních sítích nedochází. Z provedeného výzkumu tedy vychází, že děti ví o tom, že k sexuálnímu obtěžování na internetu a sociálních sítích dochází.

Další otevřenou otázkou bylo u dětí zjišťováno, co si pod sexuálním zneužíváním v online prostoru (na sociálních sítích) představují. Otázka v několika dotaznících nebyla vyplněna vůbec, ale ve většině dotazníků děti uváděli, že jedná o zasílání a požadování nahých fotografií, fotografií přirození apod. Odpovědi zněly “fotky přirození nebo obtěžování malých dětí”, “píše samí úchylný věci”, “někdo po někom chce např. nahé fotky nebo jiné sexuální informace” nebo “vydírání nějaké osoby prostřednictvím nějakého citlivého materiálu”. Podobné odpovědi se vyskytovaly u obou pohlaví všech věkových kategorií. To potvrzuje, že děti obecně mají povědomí o tom, jak sexuální obtěžování na internetu a sociálních sítích vypadá a jsou srozuměni s tím, že se s takovým chováním na internetu mohou setkat.

Osobní zkušenosti

Jaké jsou osobní zkušenosti dětí s obtěžováním na internetu nebo sociálních sítích? Setkali se s ním osobně?

Provedeným výzkumem mezi dětmi bylo zjištěno, že se sexuálním obtěžováním na internetu se setkalo celkem 49 (34,75%) ze 141 dotazovaných dětí. Z toho bylo 27 (55,1%) dívek a 22 (44,9%) chlapců. Nejčastěji se s takovým chováním na internetu setkali dívky a chlapci ve věkové kategorii 13 - 14 let. Dívky, které se v této věkové kategorii s obtěžováním na internetu setkaly, bylo celkem 13 (48,15%) a chlapců bylo 16 (72,73%). U dívek byla jako druhá nejvíce zastoupená věková kategorie 15 a více let. V této kategorii kladně odpovědělo 10 (37,04%) dívek. U chlapců v kategorii 15 a více let nebyl zaznamenán vyšší počet

kladných odpovědí. V této kategorii odpovědělo kladně jen 5 (19,23%) chlapců. Ze zjištěných výsledků vyplývá, že zkušenosti s obtěžováním na internetu mají jak dívky, tak i chlapci podobné. Pouze v kategorii od 15 let výše, dochází u chlapců k poklesu, což by mohlo být způsobeno např. menším zájmem o využívání sociálních sítí. Chlapci v tomto věku spíše tráví čas hraním online her a prostředí sociálních sítí nevyhledávají tak často, jako dívky.

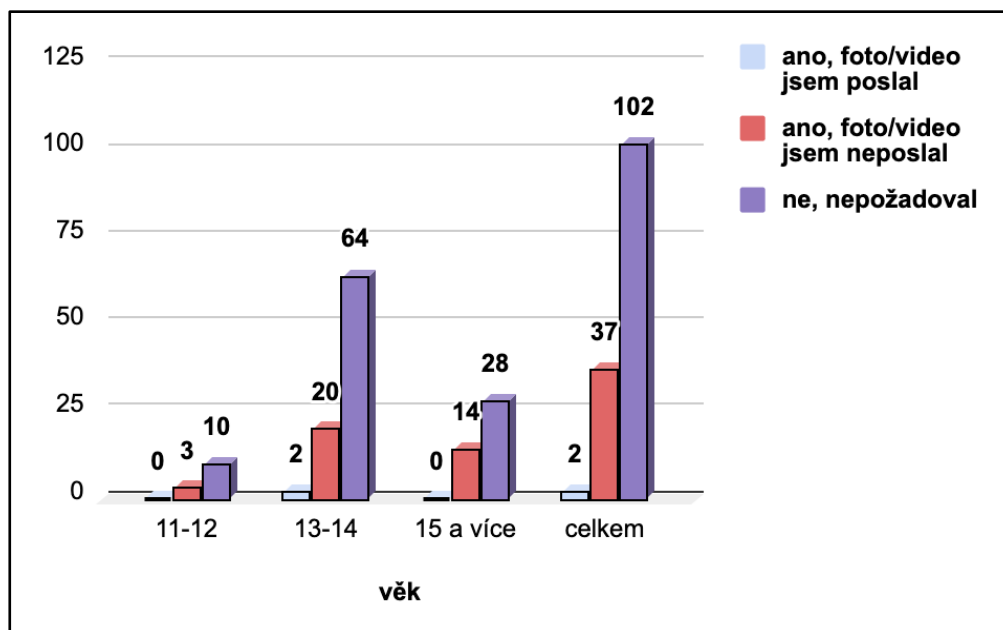
Jak děti reagovaly v případě, že se s obtěžováním setkaly?

Na tuto otázku odpovídaly děti výběrem ze čtyř možností. První možnost byla, že děti přestaly okamžitě s dotyčnou osobou komunikovat a nikomu o tom neřekly. Tuto možnost označilo celkem 18 (36,73%) ze 49 dětí, kteří se s obtěžováním na internetu setkaly. Stejný počet dětí tedy 18 (36,73%) označilo odpověď, že s dotyčným přestaly okamžitě komunikovat a řekly o tom blízké osobě (rodiče, kamarád/ka, učitel/ka). 9 (18,36%) dětí uvedlo, že v komunikaci pokračovaly a nikomu o tom neřekly. Zbýlých 6 (12,24)% dětí uvedlo, že se zachovalo jinak. Tato odpověď byla otevřená a děti měly možnost uvést jiný způsob, kterým se zachovaly. 1 chlapec uvedl, že “nachytl jsem jednoho člověka, a pokusil jsem se ho zlepšit a dál s ním nekomunikuji”.

Vcelku zajímavá odpověď byla od dívky ve věkové kategorii 13 - 14 let, která uvedla, že “byl hodný ten člověk, měla jsem toho člověka ráda, tak jsem se s ním nadále bavila”. Z této odpovědi a současně z jejích následujících odpovědí v dotazníku by bylo možné usuzovat, že se dotyčná dívka setkala se sexuálním predátorem. S řešením situace se obrátila na kamarády a posléze na rodiče (zde uvedla, že “již bylo moc pozdě”). V současnosti by po svých zkušenostech z minulosti, komunikaci s takovým člověkem okamžitě ukončila.

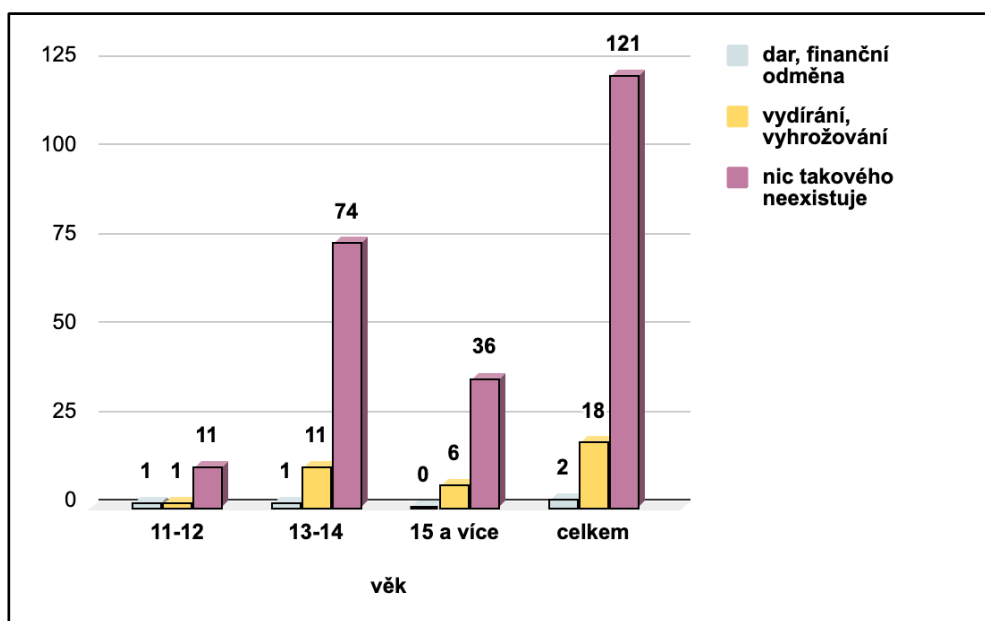
Setkávají se děti s tím, že by po nich někdo cizí chtěl fotografie nebo videa se sexuálním podtextem?

V dotazníku bylo mezi dětmi zjišťováno, zda po nich někdo cizí požadoval fotografie nebo videa se sexuálním podtextem, a současně také to, zda požadované fotografie a videa poslali, či nikoliv.

Z výsledku vyplývá, že pouze po 2 (1,42%) dětech (1 dívka a 1 chlapec) někdo požadoval zaslání fotografií nebo videa se sexuálním podtextem a oni je dotyčnému poslali. V obou případech, se jednalo o děti ve věkové kategorii 13 - 14 let. 37 (26,24%) dětí uvedlo, že po nich někdo takové materiály požadoval, ale oni je neposlali a 102 (72,34%) dětí se s takovým požadavkem nesetkalo. Nejčastěji se s takovým požadavkem děti setkaly ve věkové kategorii 13 - 14 let. Z hlediska pohlaví lze konstatovat, že dívky se s takovými požadavky setkávají častěji. V kategorii 13 - 14 let se jednalo celkem o 16 (40%) dívek, v kategorii 15 a více let o 10 (62,5%) dívek. Zatímco z chlapců v kategorii 13 - 14 let se s tímto požadavkem setkalo 6 (13,04%) chlapců a v kategorii 15 a více let 4 (15,38%) chlapci.

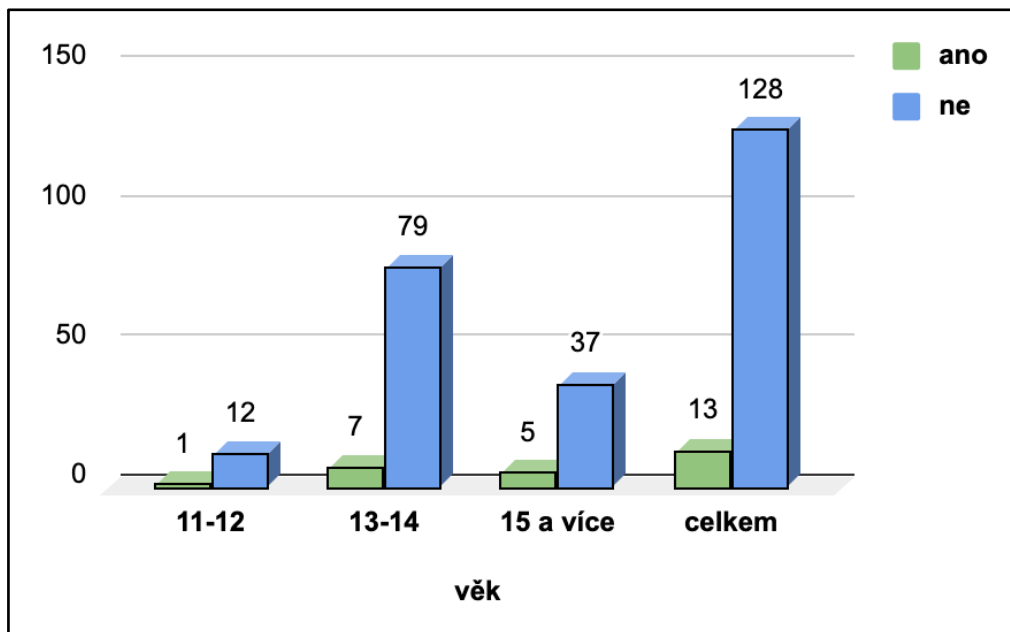
Existuje něco, co by děti přimělo takové fotografie/video poslat?

Z uvedených odpovědí v dotaznících bylo zjištěno, že pro většinu dětí tj. 121 (85,82%) z celkem 141 dotazovaných, neexistuje nic, co by je přimělo nebo donutilo požadované fotografie či videa se sexuálním podtextem poslat neznámému člověku. Dar nebo finanční odměnu jako důvod k zaslání takových fotografií či videí uvedli 2 (2,56%) chlapci. 18 (12,77%) dotazovaných dětí označilo odpověď, že by je přimělo poslat takové fotografie nebo videa vydírání, či vyhrožování. Z hlediska pohlaví by výhrůžkám či vydírání podlehl 11 (17,46%) dívek a 7 (8,97%) chlapců.

Posílají děti na internetu známým svoje nahé fotografie? Vědí, že se odesláním takových fotek vystavují riziku?

V dotazníku byla otázka zaměřena na to, zda si děti posílají intimní fotografie mezi sebou a zda si uvědomují rizika s tím spojená, neboť zasláním takových materiálů, i když pro dítě známé osobě, může vést ke vzniku mnoha rizik a nebezpečí.

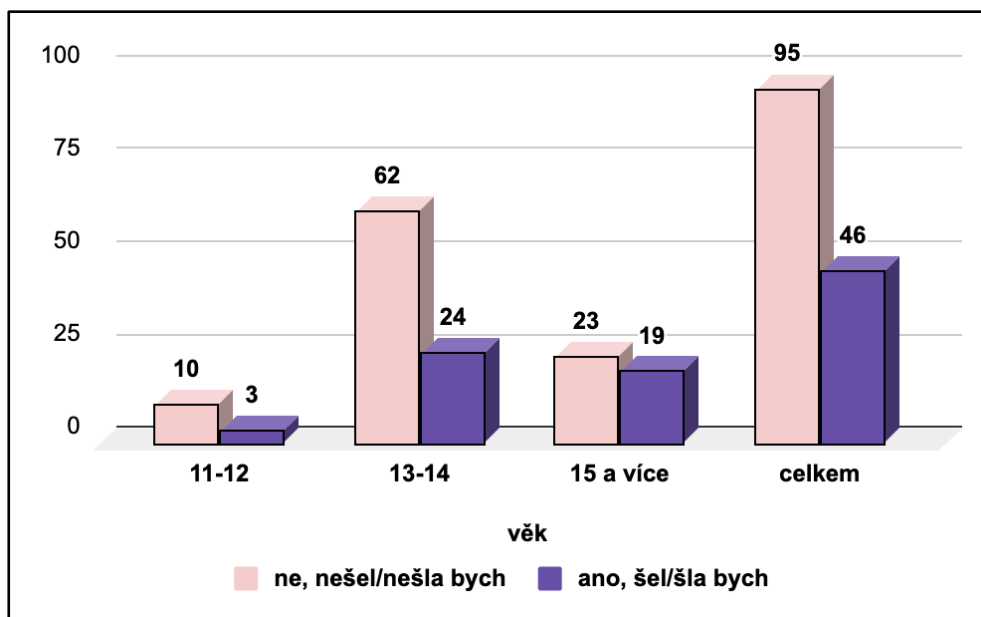
Děti na výše uvedenou otázku ve většině případů odpověděly ne, tzn., že takové fotografie známým osobám (kamarádům, přátelům) neposlaly. Takto odpovědělo 128 (90,79%) z celkem 141 dotazovaných dětí. Kladnou odpověď označilo celkem 13 (9,21%) dotazovaných dětí. Mezi kladnými odpověďmi byly zastastoupeni jak chlapci, tak dívky. Chlapců, kteří označili kladnou odpověď, bylo 6 (7,69%) a dívek bylo 7 (11,11%).

Na otázku, zda si myslí, že odesláním takové fotografie, by mohlo být pro ně v budoucnu rizikem, uvedlo celkem 132 (93,62%) dětí ze 141 dotazovaných že ano. Zaslání materiálů se sexuálním podtextem nepovažuje za riziko celkem 6 (9,52%) dívek a 3 (3,84%) chlapci, Všichni z věkových kategorií 13 - 14 let a 15 let a více.

Z výše uvedených výsledků vyplývá, že děti obecně vědí, že pro ně odesílání fotek nebo videí se sexuálním podtextem může být do budoucna rizikem a proto takové materiály neposílají ani známým osobám.

Šly by děti na schůzku, kdyby je některý z jejich známých ze sociálních sítí (kterého osobně neznají) pozval?

Vcelku překvapující byly odpovědi na otázku, zda by děti šly na osobní schůzku, kdyby je některý jejich známý ze sociálních sítí pozval. A to s ohledem na to, jaký mají přehled o sexuálním zneužívání a o možnostech takového zneužívání na internetu.

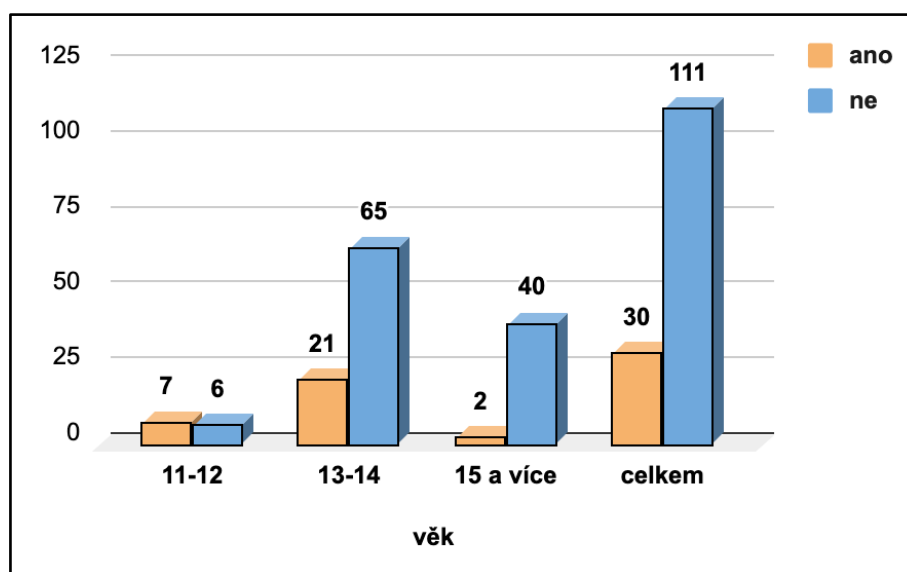

Z odpovědí dětí vyplynulo, že celkem 46 (32,62%) dětí ze 141 dotazovaných by šlo na osobní schůzku se známým ze sociálních sítí, kterého osobně nezná. Nejvíce kladných odpovědí se vyskytovalo ve věkové kategorii 13 - 14 let, a to 24 (27,91%). Jako druhá kategorie s nejvíce kladnými odpověďmi byla kategorie 15 a více let. V této kategorii odpovědělo kladně 19 (45,24%) dětí. Z hlediska pohlaví lze uvést, že na schůzku se známým ze sociálních sítí, kterého osobně nezná, by šlo 18 (28,57%) dívek a 28 (35,9%) chlapců a většinou by se jednalo o dívky a chlapce ve věkových kategoriích 13 - 14 let a 15 let a více.

Otázkou však zůstává, co by děti, s ohledem na předchozí výsledky dotazníku, vedlo k tomu, aby na takovou schůzku opravdu šly.

Bezpečná komunikace dětí na internetu

Kontrolují rodiče dětem jejich aktivity na internetu a sociálních sítích?

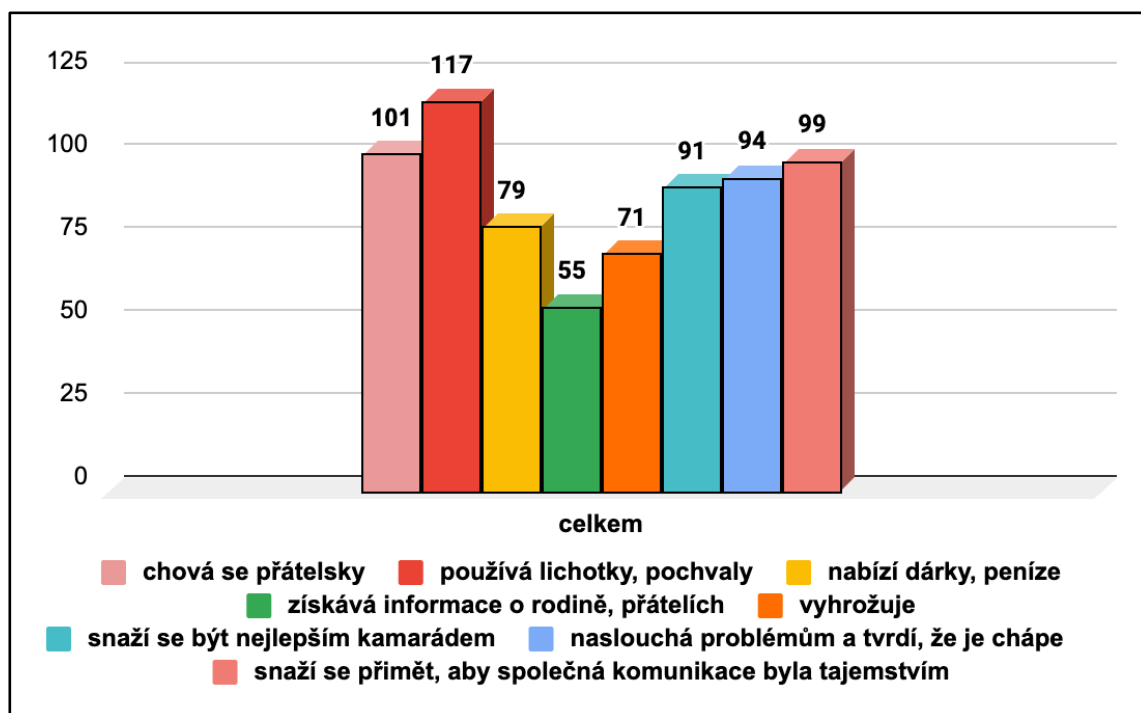

Z dostupných výsledků dotazníkového šetření bylo zjištěno, že kontrola ze strany rodičů probíhá nejčastěji u dětí ve věkové kategorii 11 - 12 let a to u 7 (53,84%) dětí ze 13. Postupným zvyšováním věku se míra rodičovské kontroly snižuje. Ve věkové kategorii 13 - 14 let je rodiči kontrolováno 21 (24,42%) dětí a v poslední věkové kategorii 15 let a více již pouze 2 děti (4,76%).

Frekvence kontrol rodičů je u jednotlivých věkových kategorií různá. U věkové kategorie 11 - 12 let všechny děti uvedly, že je rodiče kontrolují 1x - 2x měsíčně. V kategorii 13 - 14 let uvedly 4 (19,05%) děti, že jejich aktivity rodiče kontrolují každý den, 10 (47,62%) dětí uvedlo frekvenci kontrol 1x - 2x týdně a 7 (33,33%) dětí rodiče kontrolují 1x - 2x měsíčně. Ve věkové kategorii 15 let a více uvedlo pouze 1 dítě, že mu jeho aktivity na sociálních sítích a internetu rodiče kontrolují každý den a 1 dítě uvedlo frekvenci kontrol 1x - 2x měsíčně.

Z uvedených výsledků je možné konstatovat, že s narůstajícím věkem dětí se snižuje frekvence kontrol jejich aktivit na sociálních sítích a internetu, ze strany rodičů.

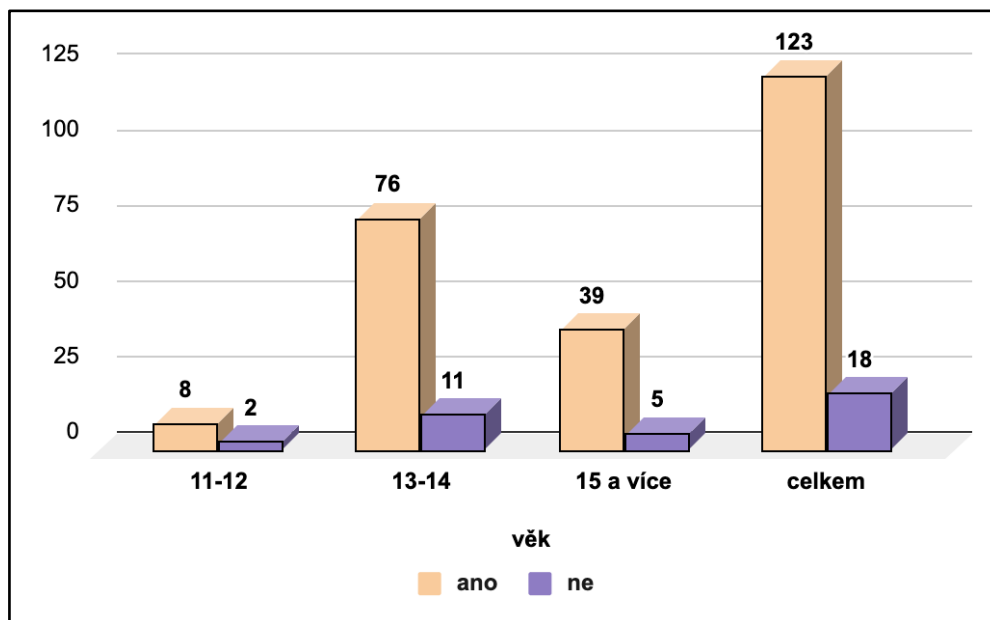
Mají děti představu o tom, jak se chová sexuální predátor během komunikace na internetu?

Z odpovědí dětí vyplynulo, že si nejčastěji myslí, že sexuální predátor během komunikace používá lichotky a pochvaly. Tuto odpověď označilo celkem 117 (82,99%) dětí. Odpověď "chová se přátelsky" označilo 101 (71,63%) dětí a podobný počet dětí označil odpověď "snaží se přimět, aby společná komunikace byla tajemstvím" a to celkem 99 (70,21%) dětí. Na druhou stranu nejméně dětí označilo odpověď "snaží se získat informace o rodině a přátelích" a to jen 55 (39,01%) dětí.

Z uvedeného dotazování tedy vyplývá, že děti mají v celkem vysoké míře povědomí o tom, jak se může sexuální predátor během komunikace na sociálních sítích s nimi chovat. Proto by tak měli být schopni rizikové chování svých známých ze sociálních sítích rozpoznat a odhalit, že by se mohlo jednat o sexuálního predátora.

Ukončily by děti komunikaci v případě, že by měly podezření, že komunikují se sexuálním predátorem? V případě, že ne, co by je vedlo k tomu, aby v konverzaci pokračovaly?

Z výsledků dotazování vyplývá, že celkem 123 (87,23%) dětí ze 141 dotazovaných by ukončilo komunikaci na sociální síti nebo internetu, pokud by měly podezření, že se jedná o sexuálního predátora. Ve věkové kategorii 13 - 14 let by komunikaci neukončilo celkem 11 (12,79%) dětí, ve věkové kategorii 15 a více let by komunikaci neukončilo 5 (11,9%) dětí a ve věkové kategorii 11 - 12 let by komunikaci neukončily 2 (15,38%) děti.

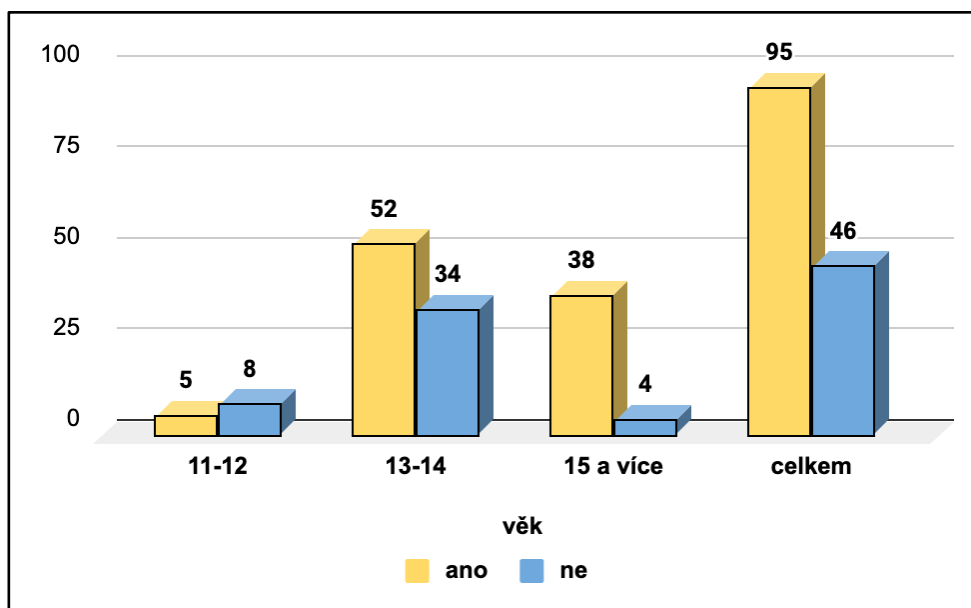
V další otázce bylo u dětí zjišťováno, co by je vedlo k tomu, aby komunikaci se sexuálním predátorem na sociálních sítích nebo internetu neukončily. Na tuto otázku měly děti možnost označit jednu nebo více odpovědí. Některé děti však neoznačily odpověď žádnou. Nejčastěji byla ale dětmi označena odpověď, že by si z dotyčného dělaly legraci a zkušely by, co po nich dotyčný bude chtít. Tuto odpověď označilo celkem 49 (34,75%) dětí z celkových 141 dotazovaných. Druhá nejvíce zastoupená odpověď byla "strach z toho, že by konverzaci mohl dotyčný zveřejnit nebo poslat rodičům/známým". Tuto odpověď zvolilo celkem 16 (11,35%) dětí. Zvědavost zvolilo celkem 10 (7,09%) dětí. Dále měly děti možnost uvést jiný

důvod, proč by komunikaci neukončily. Tuto odpověď zvolilo 11 (7,8%) dětí a ve většině případů bylo u této otázky poznamenáno, že by v konverzaci pokračovaly a to z toho důvodu, aby měly dostatek důkazů proti sexuálnímu predátorovi a mohly je předat policii.

Prevence

Setkaly se děti s projektem “V síti”?

Jedním z výrazných projektů primární prevence sexuálního zneužívání v online prostoru byl dokumentární film “V síti”, autorů Víta Klusáka a Barbory Chalupové, který zachycuje komunikaci fiktivních nezletilých dívek se sexuálními predátory na internetu. V této části dotazníku byly děti dotazovány na to, zda se s tímto projektem setkaly a pokud ano, tak kde.

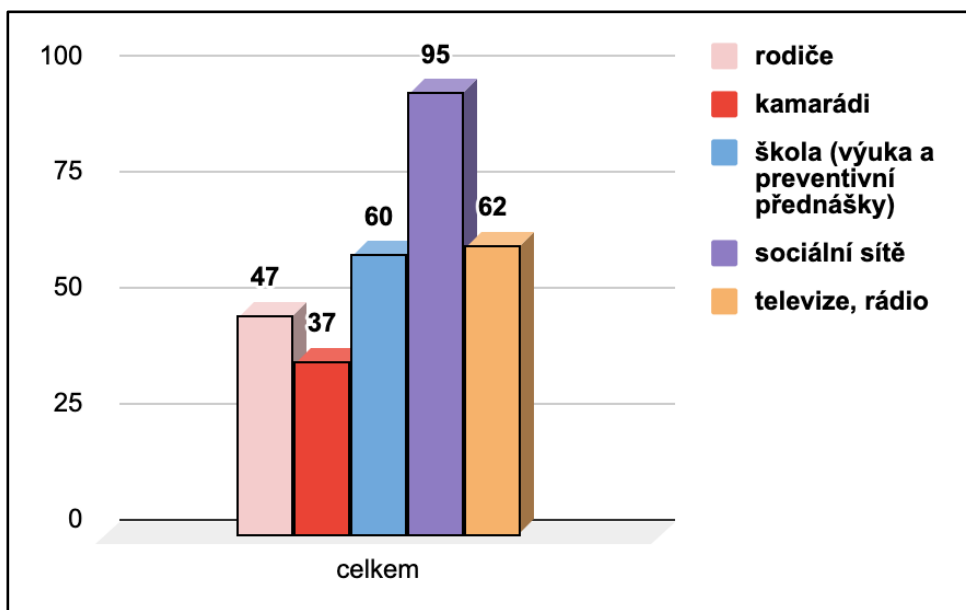

Z výsledků dotazníku vyplývá, že se s projektem “V síti” setkala celkem 95 (67,38%) dětí z celkových 141 dotazovaných. Největší podíl dětí, kteří se s projektem setkaly, bylo ve věkové kategorii 15 a více let a to 38 (90,48%) dětí. Ve věkové kategorii 13 - 14 let se s projektem setkala 52 (60,47%) dětí a v kategorii 11 - 12 let převažují děti, které se s projektem nesetkaly. Celkem v této kategorii

odpovědělo záporně 8 (61,54%) dětí. Tyto výsledky korespondují s tím, že dokumentární film “V síti” je vytvořen ve dvou verzích. První verze je přístupná pro děti od 12 let a druhá, rozšířená verze je přístupná pro děti od 15 let.

Na dotaz, kde se děti nejčastěji s projektem “V síti” setkaly, byla nejčastěji označena možnost na internetu. Tuto možnost označilo celkem 58 (61,05%) dětí. Dále následovala odpověď, že se děti s tímto dokumentárním filmem setkaly ve škole. Tuto odpověď zvolilo 21 (22,11%) dětí. Poslední možností byly média a tuto odpověď označilo 16 (16,84%) dětí.

Kde se o hrozbách internetu a sociálních sítí děti nejčastěji dozívají a kde by se o nich nejraději dozívaly?

Na otázku “kde se o hrozbách internetu a sociálních sítích nejčastěji dozíváš” vybralo nejvíce dětí odpověď “sociální sítě” a to celkem 95 (67,38%) dětí ze 141 dotazovaných. Poté následovaly odpovědi “televize, rádio”, které označilo 62 (43,97%) dětí, školu (výuku a preventivní přednášky) označilo 60 (42,55%) dětí. Možnost, že se o hrozbách dozívají od rodičů, označilo 47 (33,33%) dětí a 37 (26,24%) dětí se o hrozbách dozívá od kamarádů.

Doplňující otázkou v dotazníku bylo, kde by se o takových hrozbách děti nejraději dozvídaly, a který druh prevence by je nejvíce oslovil. Na tuto otázku děti odpovídaly jednou nebo více možnostmi. Z odpovědí vyplynulo, že nejvíce by děti uvítaly prevenci v rámci internetu a sociálních sítí. Tuto možnost označilo 66 (46,81%) dětí ze 141 dotazovaných. Prevenci v rámci výuky ve škole (preventivní přednášky, diskuze...) zvolilo celkem 54 (38,3%) dětí a prevenci v televizi a médiích označilo 43 (30,5%) dětí. S ohledem na dobu, kterou děti na internetu a sociálních sítích tráví, je nejčastěji zvolená odpověď "internet a sociální sítě" logická a ukazuje na to, jaký tyto prostředky mají vliv na děti a jejich chování.

5.6. Výsledky výzkumu

Dotazníkovým šetřením, mezi dětmi druhého stupně, bylo zjištěno, že k oslovování dětí neznámými osobami na sociálních sítích a internetu dochází velmi často. Více jak polovina dotazovaných dětí uvedla, že takovým osobám odepisují a komunikují s nimi. Jako hlavní důvody, které uváděly, byla zvědavost a potřeba se seznámit. Asi čtvrtina dětí také uvedla, že se během těchto komunikací setkali se sexuálním obtěžováním. Většina dětí uvedla, že s dotyčným člověkem okamžitě přestaly komunikovat, ale část dětí v komunikaci pokračovala a nikomu o tom neřekla. Výsledky dotazníků potvrzují, že problematika sexuálního obtěžování a zneužívání dětí na internetu, je v současné době velmi rozšířená a setkává se s ní stále více dětí různého věku. A jedním z důvodů je i stále se prodlužující čas trávený dětmi na internetu a sociálních sítích. Co se týká chování dětí během internetové komunikace, můžeme konstatovat, že děti mají vcelku vysoké povědomí o rizicích, která přináší komunikace s neznámými lidmi na internetu a sociálních sítích, a jsou schopni z komunikace poznat, že se jedná o sexuálního predátora. Na druhou stranu překvapivým výsledkem šetření je fakt, že asi čtvrtina dotazovaných dětí by šla na osobní schůzku s člověkem, kterého zná pouze z internetu. A to i přesto, že z dotazníků vyplývá, že děti vědí, co je sexuální zneužívání a že k němu může dojít i v online prostředí. Otázkou zůstává, co by tyto děti vedlo k tomu, aby na takovou schůzku byly ochotni opravdu jít.

Jedním z výrazných druhů preventivního programu, který jsem ve své práci uváděla, byl projekt „V síti“. Dle odpovědí z dotazníků se jednalo o velmi rozšířený druh prevence, který předpokládám, měl pozitivní dopad na informovanost dětí v této problematice. Ve většině případů, v této prevenci sehrála roli škola, která se do projektu zapojila. Dalším místem, kde se děti nejvíce setkávají s informacemi o sexuálním obtěžování na internetu, jsou sociální sítě a internet. Zde se potvrzuje, že tyto prostředky jsou dětem velice blízké a mají velký vliv na jejich chování. Je tedy na místě, preventivní programy do budoucna směřovat hlavně tímto směrem tak, aby se dostali do povědomí co nejvíce dětem. Samostatnou kapitolou je rodičovská kontrola a prevence ze strany rodičů. Z šetření vyplývá, že kontrola ze strany rodičů není nijak vysoká ani v nižším dětském věku a s rostoucím věkem dětí se snižuje. Zde by bylo na místě, aby si rodiče včas uvědomili, jakému riziku jsou jejich děti na internetu vystaveny a aby se snažili jejich přímou kontrolou tato rizika minimalizovat.

Závěr

Smyslem této práce bylo vytvoření jak teoretických, tak i praktických poznatků o sociálních a psychologických aspektech pachatelů sexuálního zneužívání dětí v online prostoru a jejich obětech, včetně prevence sexuálního zneužívání a pomoci obětem těchto trestných činů. Současně byla zaměřena na informovanost dětí do 15 let věku o bezpečném chování na internetu a během komunikace na sociálních sítích a na reálné zkušenosti dětí se sexuálním obtěžováním v online prostoru.

V první kapitole teoretické části jsem vytyčila základní pojmy týkající se sexuálního zneužívání dětí na internetu, jejich vybraných forem a projevů, včetně právních norem, které se danou problematikou zabývají. Další kapitola je věnována pachatelům sexuálního zneužívání dětí, jejich motivaci a typologiím. Třetí kapitola se věnuje obětem a jejich typologii, psychosociálnímu vývoji dětí a jejich viktimizaci při užívání internetu a možnému psychologickému dopadu na duševní zdraví v dospělosti. V této kapitole jsem také přiblížila možnou pomoc obětem trestných činů sexuálního zneužívání. Nedílnou součástí teoretické části je i popis možné prevence sexuálního zneužívání, která je uvedena ve čtvrté kapitole. Fakta získaná v průběhu studia tohoto vcelku nového fenoménu jsem zpracovala tak, aby byla práce srozumitelná i pro laickou veřejnost, ale byla přínosem i těm, kteří se o danou problematiku zajímají.

Praktickou část diplomové práce jsem zaměřila na získání praktických poznatků o tom, jaké zkušenosti mají děti se sexuálním zneužíváním na internetu a sociálních sítích, jejich chování během internetové komunikace a na způsoby prevence, které by byly z pohledu dětí nejúčinnější. Dotazníkovým šetřením jsem se pokusila odpovědět na cíle, vytyčené v úvodu mé práce.

Seznam použité literatury

ADAMSOVÁ, Caren a Jennifer Fayová. *Už žádná tajemství*. 1. vydání. Praha: Themis, nakladatelství Tiskárny MV, 1997. ISBN 80-85821-31-1.

BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci), 2009. ISBN 978-80-7338-091-5.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 80-86473-86-4.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-581-4.

ČERNÁ, Alena. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013. ISBN: 978-80-210-6374-7.

ECKERTO VÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press, 2013. ISBN 978-80-251-3804-5.

GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.

HOLLÁ, Katarína. *Detekcia kyberagresie – kyberšikanovania a sextingu*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, Pedagogická fakulta, 2017. ISBN: 978-80-558-1205-2.

HOLLÁ, Katarína. *Prevencia Kyberagresie a kyberšikanovania*. Nitra: Pedagogická fakulta UKF v Nitre, 2017. ISBN: 978-80-558-1210-6.

HULANOVÁ, Lenka. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387-545-9.

CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-739-6.

CHMELÍK, Jan. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*. 2. upravené a rozšířené vydání, Praha. Ministerstvo vnitra ČR - odbor personální práce a vzdělávání, 1998. ISBN n.

CHMELÍK, Jan. *Vyšetřování trestné činnosti mládeže a páchané na mládeži v teorii a praxi*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR - odbor personální práce a vzdělávání, 1995. ISBN n.

KOLÁŘOVÁ, Eva. *Online sexuální zneužívání nezletilých: kvalitativní a kvantitativní analýza audiovizuálních materiálu z dokumentu v Síti*. Praha, 2022. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, Program SHV – Společenskovední modul. Vedoucí práce Androvičová, Renáta.

KOHOUT, Roman a Radek KARCHŇÁK. *Bezpečnost v online prostředí*. Karlovy Vary: Biblio Karlovy Vary, 2016. ISBN 978/80-260-9543-9.

KOPECKÝ, Kamil. *Online predátoři netvoří homogenní skupinu, najdeme mezi nimi osoby s vysokým i nízkým stupněm společenské nebezpečnosti*. E-Bezpečí, roč. 4, č. 1, s. 104-106. Olomouc: Univerzita Palackého, 2019. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1561>

KOPECKÝ, Kamil, SZOTKOWSKI, René a Pavla DOBEŠOVÁ. *Riziková komunikace a seznamování českých dětí v kyberprostoru*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2021. ISBN: 978-80-244-5915-8.

KOPECKÝ, Kamil, SZOTKOWSKI, René a Veronika KREJČÍ. *Nebezpečí internetové komunikace IV*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN: 978-80-244-3912-9.

KOPECKÝ, Kamil, SZOTKOWSKI, René. *Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru (výzkumná zpráva)*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017.

KOŽÍŠEK, Martin a Václav PÍSECKÝ. *Bezpečně n@ internetu: průvodce chováním ve světě online*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5595-3.

LANGMEIER, Josef, KREJČÍŘOVÁ, Dana. *Vývojová psychologie*. 2. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1248-9.

MILFAIT, René. *Komerční sexualizované násilí na dětech: prostituce, pornografie, obchod*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-7367-320-8.

MULLER, Mary Margaret. *Jak ochránit děti před pornografií na internetu*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2014. ISBN: 978-80-262-0694-1.

PLÁŠILOVÁ, Leona. *Riziková komunikace mezi dětmi a dospělými na internetu: observační analýza a návrh doporučení pro vývoj algoritmů predikujících rizikovou komunikaci*. Praha, 2022. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra psychologie. Vedoucí práce Androvičová, Renáta.

ŘÍČAN, P. *Psychologie osobnosti, obor v pohybu*. Praha: Grada, 2010. ISBN: 978-80-247-3133-9

SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita. 2. rozšířené a aktualizované vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-720-7.

SCHULZ, Marek. *Bezpečnost dětí na internetu*. Praha, 2017. Bakalářská práce. Vysoká škola regionálního rozvoje. Vedoucí práce Čandík Marek.

ŠEVČÍKOVÁ, Anna. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2014. Psyché. ISBN: 978-80-210-7527-6.

NOVOTNÝ, František a kolektiv. *Trestní zákoník 2010 - komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: EUROUNION, 2010. ISBN 978-80-7317-084-4.

VANÍČKOVÁ, Eva. *Komerční sexuální zneužívání dětí*. Praha: Česká společnost na ochranu dětí, 2004. Růžová linka. ISBN 80-239-3443-0.

VANÍČKOVÁ, Eva, PROVAZNÍK, Karel a Zuzana HADJ-MOUSSOVÁ. *Sexuální zneužívání dětí II.díl*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-479-9.

VAŠUTOVÁ, Mária. *Proměny šikany ve světě nových médií*. Vyd. 1. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2010. ISBN: 978-80-7368-858-5.

VELIKOVSKÁ, Martina. *Psychologie obětí trestných činů*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-271-9173-4. s 88 - 96

VÖLLINK, Trijntje, ed., DEHUE, Francine, ed. a MCGUCKIN, Conor, ed. *Cyberbullying: From theory to intervention*. First published. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2016. ISBN: 978-1-848-72339-9.

WALRAVE, M, Van, OJ, Ponnet, K, & Temple, JR (eds). *Sexting: Motives and Risk in Oline Sexual Self-Presentation*. Cham: Springer International Publishing AG, 2018. ISBN: 978-33-197-1882-8.

ZAVRŠNIK, Aleš. *Kyberkriminalita*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN: 978-80-7552-758-5.

ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-312-4.

Zákonná úprava

Zákon č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník v posledním znění*

Zákon č. 218/2003 Sb., *Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)*

Elektronické zdroje

Andrews, S.: *U.S. domestic prosecution of the American international sex tourist: Efforts to protect children from sexual exploitation*. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 94(2)2004, p.415-454

Female Offenders in Child Sexual Abuse | IntechOpen. IntechOpen - Open Science Open Minds | IntechOpen [online]. Copyright © 2021 The Author [cit. 30.01.2022]. Dostupné z: <https://www.intechopen.com/online-first/77037>

Fenomenologie – *Sociologická encyklopedie*. [online]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Fenomenologie>

Chraňme společně děti před riziky kyberprostoru. [online]. Dětské krizové centrum, 2024. [cit. 28.2.2024]. Dostupné z: <https://ditekrize.cz/2024/02/den-bezpecnejsiho-internetu-3/>

Christie, Deborah, and Russell Viner. "ABC Of Adolescence: Adolescent Development." *BMJ: British Medical Journal* 330, no. 7486, 2005, pp. 301-04. JSTOR, <http://www.jsor.org/stable/25458847>.

Jak na Internet - Historie Internetu. Jak na Internet [online]. Copyright © 2021 CZ.NIC, z. s. p. o. Dostupné z: <https://www.jaknainternet.cz/page/1205/historie-internetu/>

Jak na Internet - Děti v on-line světě. [online]. Copyright © 2021 CZ.NIC, z. s. p. o. Dostupné z: <https://www.jaknainternet.cz/page/3670/deti-v-on-line-svete/>

Kybergrooming: Online predátoři a kybergrooming [online]. Dostupné z: <http://kybergrooming.cz/#kybergrooming>

Linkabezpeci.cz: *informační portál linky bezpečí* [online]. [cit.28.2.2024] Dostupné z: <https://www.linkabezpeci.cz>

LANNING, Kenneth V., *Cyber pedophiles: A behavioral prespective. Practical Aspects of Rape investigation.* CRC Press, 2008. 421-448

Malin Joleby , Sara Landström , Carolina Lunde & Linda S. Jonsson (2021) *Zkušenosti a psychické zdraví dětí vystavených online sexuálnímu zneužívání dětí – studie soudních verdiktů se smíšenými metodami,* *Psychology, Crime & Law*, 27:2, 159-181 , DOI:10.1080/1068316X.2020.1781120

Manukrishnan, Bhagabati K. *Přežití sexuálního zneužívání v dětství: Kvalitativní studie dlouhodobých důsledků sexuálního zneužívání v dětství na duševní zdraví dospělých žen.* *Journal of Psychosexual Health* . 2023;5(4):253-262. doi: 10.1177/26318318231221948

Morálka – Sociologická encyklopedie. [online]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Mor%C3%A1lka>

Mýty o kybergroomingu (infografika) - E-Bezpečí. Projekt E-bezpečí - EBezpečí [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/z-nasikuchyne/2243-myty-o-kybergroomingu-infografika>

Nevypustdusi.cz: *Krizová intervence je tu pro všechny* [online]. [cit.27.2.2024]. Dostupné z: <https://www.nevypustdusi.cz/2020/04/14/krizova-intervence-je-tu-pro-vsechny/>

Pedofilie – Multimediaexpo.cz. Multimediální česká otevřená encyklopedie - Multimediaexpo.cz [online]. Dostupné z: <http://www.multimediaexpo.cz/mmecz/index.php/Pedofilie> Pedofilie, hebefilie a efebofilie

Počítačová mravnostní kriminalita - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2021. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pocitacova-mravnostni-kriminalita.aspx>

Prevencekriminality.cz: *informační portál Ministerstva vnitra ČR.* [online]. [cit.28.2.2024] Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/dobra-praxe/apk/>

Sancedetem.cz: *Tráví dítě pět až šest hodin denně na internetu? Pozor na vznik závislosti.* [online]. Gabriela Bachárová, prof. PhDr. Michal Miovský, PhD, 2023. [cit.7.3.2024]. Dostupné z: <http://www.sancedetem.cz>

Sancedetem.cz: *Psychosexuální vývoj dítěte a jeho poruchy* [online]. PhDr. Iveta Jonášová, Ph.D, 2023. [cit.27.2.2024]. Dostupné z: <http://www.sancedetem.cz>

Sancedetem.cz: *informační portál obecně prospěšné společnosti Sirius o.p.s.* [online]. [cit.28.2.2024] Dostupné z: <https://sancedetem.cz>

Téměř každé šesté dítě sdílí své intimní fotografie a videa. Nezdráhají se ani videochatů nebo osobních schůzek s cizími lidmi - E-Bezpečí. Projekt E-bezpečí - E-Bezpečí [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/tiskovezpravy/1246-vyzkum-sexting-2017>

Seznam příloh

Příloha č. 1 - paragrafové znění jednotlivých trestných činů

Příloha č. 2 - vzor dotazníku

Příloha č. 3 - výsledky dotazníkového šetření (tabulky)

Otázka č. 3 - Na jakém zařízení využíváš internet a sociální sítě?

Otázka č. 4 - Kolik času trávíš denně na internetu?

Otázka č. 5 - Kolik času z toho trávíš na sociálních sítích?

Otázka č. 6 - Jakou sociální síť nejčastěji využíváš?

Otázka č. 7 - Byl/a jsi na internetu (sociálních sítích) někdy osloven/a lidmi, které osobně neznáš?

Otázka č. 8 - Začal/a jsi s takovým člověkem komunikovat?

Otázka č. 9 - Pokud ano, proč jsi neznámému člověku odpovídal/a?

Otázka č. 10 - Pokud ne, co by tě vedlo k tomu, abys neznámému člověku odpověděla?

Otázka č. 14 - Setkal/a jsi se osobně s takovým chováním na internetu nebo sociálních sítích?

Otázka č. 15 - Pokud ano, jak si zareagoval/a?

Otázka č. 18 - Požadoval někdo, koho osobně neznáš, po tobě fotografie nebo videa se sexuálním obsahem (provokativní, erotické)?

Otázka č. 19 - Pokud ne, existuje něco, co by tě přimělo takové fotografie/video poslat?

Otázka č. 20 - Poslal/a jsi někdy na internetu (sociálních sítích) někomu známému svoji nahou fotku nebo část svého nahého těla (příteli/přítelkyni, kamarádovi/kamarádce)?

Otázka č. 21 - Myslíš si, že odesláním takové fotografie, by mohlo být pro tebe v budoucnu rizikem?

Otázka č. 25 - Kdyby tě požádal, některý z tvých známých ze sociálních sítí (kterého osobně neznáš) o schůzku, šel/šla bys na ni?

Otázka č. 26 - Kontrolují rodiče tvé aktivity na sociálních sítích a na internetu?

Otázka č. 27 - Pokud ano, jak často rodiče tvé aktivity na sociálních sítích a na internetu kontrolují?

Otázka č. 29 - Jak se podle tebe chová sexuální predátor během komunikace na internetu?

Otázka č. 30 - Pokud bys měl/a podezření, že komunikuješ se sexuálním predátorem, ukončil/a bys komunikaci?

Otázka č. 31 - Pokud ne, co by tě vedlo k tomu, abys v komunikaci s takovým člověkem pokračoval/a?

Otázka č. 32 - Setkal/a jsi se s projektem "V síti"?

Otázka č. 33 - Pokud ano, kde jsi se s tímto projektem setkal/a?

Otázka č. 34 - Kde se o hrozbách internetu a sociálních sítích nejčastěji dozvídáš?

Otázka č. 35 - Kde by ses o takových hrozbách nejraději dozvídal/a?

Přílohy

Příloha č. 1 - Právní normy zabývající se problematikou sexuálního zneužívání dětí

„§ 187 zák. č. 40/2009 Sb. – Pohlavní zneužití

- (1) Kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.
- (2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let svěřeném jeho doзору, zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.
- (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.
- (4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.
- (5) Příprava je trestná.

§ 192 zák. č. 40/2009 Sb. – Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií

- (1) Kdo přechovává fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem, bude potrestán odnětím svobody až na dva roky.
- (2) Stejně bude potrestán ten, kdo prostřednictvím informační nebo komunikační technologie získá přístup k dětské pornografii.
- (3) Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem, anebo

kdo kořistí z takového pornografického díla,

bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

- (4) Odnětím svobody na dvě léta až šest let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 3
- a) jako člen organizované skupiny,
 - b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo
 - c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.
- (5) Odnětím svobody na tři léta až osm let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 3
- a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo
 - b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 193 zák. č. 40/2009 Sb. – Zneužití dítěte k výrobě pornografie

- (1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.
- (2) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1
- a) jako člen organizované skupiny, nebo
 - b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.
- (3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1
- a) Jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo
 - b) v úmyslu získat ro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 193a zák. č. 40/2009 Sb. – Účast na pornografickém představení

Kdo se účastní pornografického představení nebo jiného obdobného vystoupení, ve kterém účinkuje dítě, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

§ 202 zák. č. 40/2009 Sb. – Svádění k pohlavnímu styku

- (1) Kdo nabídne, slíbí nebo poskytne dítěti nebo jinému za pohlavní styk s dítětem pohlavní sebeukájení dítěte, jeho obnažování nebo jiné srovnatelné chování za účelem pohlavního uspokojení úplatu, výhodu nebo prospěch, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.
- (2) Stejně bude potrestán, kdo vykoná pohlavní styk s dítětem nebo se účastní jeho pohlavního sebeukájení, obnažování nebo jiného srovnatelného chování za účelem vlastního pohlavního uspokojení, jestliže tomuto dítěti nebo jinému byla za to nabídnuta, slíbena nebo poskytnuta úplata, výhoda nebo prospěch.
- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 na dítěti mladším patnácti let,
 - b) spáchá-li takový čin ze zavrženíhodné pohnutky,
 - c) pokračuje-li v páčání takového činu po delší dobu, nebo
 - d) spáchá-li takový čin opětovně.

§ 203 zák. č. 40/2009 Sb. – Beztrestnost dítěte

Dítě, které žádá nebo přijme za pohlavní styk s ním, své pohlavní sebeukájení, obnažování nebo jiné srovnatelné chování úplatu nebo jinou výhodu či prospěch, není pro takový čin trestné, a to ani podle ustanovení o návodci nebo pomocníkovi.⁴¹

⁴¹ Zákon č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník v posledním znění*

Příloha č. 2 - Vzor dotazníku

Vážení studenti, vážené studentky,

i já jsem byla v minulosti žákyní na Vaší základní škole. V současnosti jsem studentkou magisterského oboru na Policejní akademii ČR v Praze. Touto cestou bych se chtěla na Vás obrátit a poprosit o pomoc s výzkumem k mé diplomové práci. Její téma je „sexuální zneužívání dětí na internetu“. Jedná se o poměrně citlivé téma, o kterém je pro mnohé z vás obtížné mluvit. Vaše pravdivé odpovědi a zkušenosti, jsou důležité nejen pro mou diplomovou práci, ale mohou být přínosem i pro tvorbu preventivních programů v dané problematice. Ujišťuji vás, že tento dotazník je anonymní a bude sloužit výhradně k vypracování mé diplomové práce, zároveň nebude použit k žádným jiným účelům, ani jinak zveřejňován nebo předáván jiným osobám. Předem děkuji za jeho vyplnění.

1) Pohlaví

- a) žena
- b) muž

2) Věk

- a) 11 – 12
- b) 13 – 14
- c) 15 a více

3) Na jakém zařízení využíváš internet a sociální sítě? (označ 1 nebo více odpovědí)

- a) stolní počítač, notebook
- b) tablet
- c) mobilní telefon

4) Kolik času trávíš denně na internetu?

- a) méně než 1 hodinu
- b) 1 – 2 hodiny
- c) 3 – 4 hodiny
- d) 5 hodin a více

5) Kolik času z toho trávíš na sociálních sítích?

- a) méně než 1 hodinu
- b) 1 – 2 hodiny
- c) 3 – 4 hodiny
- d) 5 hodin a více

- 6) **Jakou sociální sítí nejčastěji využíváš?** (označ 1 nebo více odpovědí)
- a) Facebook
 - b) Instagram
 - c) Snapchat
 - d) Twitter
 - e) žádnou nevyžívám
 - f) jiné -

- 7) **Byl/a jsi na internetu (sociálních sítích) někdy osloven/a lidmi, které osobně neznáš?**
- a) ano
 - b) ne

- 8) **Začal/a jsi s takovým člověkem komunikovat?**
- a) ano
 - b) ne

- 9) **Pokud ano, proč jsi neznámému člověku odpovídal/a? Jaký jsi k tomu měl/a důvod?** (označ 1 nebo více odpovědí)
- a) zvědavost
 - b) potřeba nebo snaha se seznámit
 - c) jiný důvod -

- 10) **Pokud ne, co by tě vedlo k tomu, abys neznámému člověku odpověděl/a?** (označ 1 nebo více odpovědí)
- a) zvědavost
 - b) potřeba nebo snaha se seznámit
 - c) jiný důvod -

- 11) **Co si ty představíš pod pojmem „sexuální zneužívání“?**
-
-
-
-
-

- 12) **Víš, že k takovému obtěžování může docházet i v online prostoru (na sociálních sítích)?**
- a) Ano, vím.
 - b) Ne, nevím.
 - c) Myslím si, že k takovému obtěžování na v online prostoru (na sociálních sítích) nedochází.

13) Jak si myslíš, že sexuální obtěžování v online prostoru (na sociálních sítích) může vypadat?

.....
.....
.....
.....
.....

14) Setkal/a jsi se osobně s takovým chováním na internetu nebo sociálních sítích?

- a) ano
- b) ne

15) Pokud ano, jak jsi zareagoval/a?

- a) přestal/a jsem okamžitě s dotyčnou osobou komunikovat a nikomu jsem o tom neřekl/a
- b) přestal/a jsem okamžitě s dotyčnou osobou komunikovat a řekla jsem o tom blízké osobě (rodiče, kamarád/ka, učitel/ka)
- c) pokračovala jsem dále v komunikaci a nikomu jsem o tom neřekla
- d) jinak.....

16) Požadoval někdo, koho osobně neznáš, po tobě písemné nebo hlasové zprávy se sexuálním obsahem (provokativní, erotické)?

- a) ano, zprávy jsem poslal/a
- b) ano, ale zprávy jsem neposlal/a
- c) ne, nepožadoval

17) Pokud ne, existuje něco, co by tě přimělo takové zprávy poslat? (označ 1 nebo více odpovědí)

- a) příslib věcného daru nebo finanční odměny
- b) vydírání (vyhrožování) ze strany neznámé osoby
- c) nic by mě nepřimělo takové zprávy poslat
- d) jiné.....

18) Požadoval někdo, koho osobně neznáš, po tobě fotografie nebo videa se sexuálním obsahem (provokativní, erotické)?

- a) ano, fotografie/videoa jsem poslal/a
- b) ano, ale fotografie/videoa jsem neposlal/a
- c) ne, nepožadoval

- 19) Pokud ne, existuje něco, co by tě přimělo takové fotografie/ videa poslat? (označ 1 nebo více odpovědí)**
- a) příslib věcného daru nebo finanční odměny
 - b) vydírání (vyhrožování) ze strany neznámé osoby
 - c) nic by mě nepřimělo takové zprávy poslat
 - d) jiné.....
-
- 20) Poslal/a jsi někdy na internetu (sociálních sítích) někomu známému svoji nahou fotku nebo část svého nahého těla (příteli/přítelkyni, kamarádovi/kamarádce)?**
- a) ano
 - b) ne
- 21) Myslíš si, že odesláním takové fotografie, by mohlo být pro tebe v budoucnu rizikem?**
- a) ano
 - b) ne
- 22) Pokud by tě na internetu nebo přes sociální sítě vydíral (zveřejněním zpráv, fotografií apod.), koho bys požádal/a o pomoc?**
- a) rodiče
 - b) učitele
 - c) kamaráda
 - d) nikoho
 - e)
- 23) Setkal/a jsi se s takovým vydíráním na internetu (např. zveřejnění zaslaných zpráv, fotografií apod.)?**
- a) ano
 - b) ne
- 24) Pokud ano, jak jsi se zachoval/a?**
- a) řekl/a jsem o tom rodičům
 - b) řekl/a jsem o tom učiteli/učitelce
 - c) řekl/a jsem o tom kamarádovi
 - d) nikomu jsem o tom neřekl/a
 - e)
- 25) Kdyby tě požádal, některý z tvých známých ze sociálních sítí (kterého osobně neznáš) o schůzku, šel/šla bys na ni?**
- a) ne, nešel/nešla bych
 - b) ano, šel/šla bych

26) Kontrolují rodiče tvé aktivity na sociálních sítích a na internetu?

- a) ano
- b) ne

27) Pokud ano, jak často rodiče tvé aktivity na sociálních sítích a na internetu kontrolují?

- a) každý den
- b) 1x – 2x týdně
- c) 1x – 2x měsíčně
- d) nekontrolují vůbec

28) Víš o nebezpečích, která tě mohou na sociálních sítích a internetu potkat? Jaké to podle tebe jsou?

- a) Ano, vím
- b) Ne, nevím

29) Jak se podle tebe chová sexuální predátor během komunikace na internetu? (označ 1 nebo více odpovědí)

- a) chová se přátelsky
- b) používá lichotky a pochvaly
- c) nabízí dárky nebo peníze
- d) snaží se získat informace o rodině, přátelích
- e) vyhrožuje
- f) snaží se být nejlepším kamarádem
- g) naslouchá problémům a tvrdí, že je chápe
- h) snaží se oběť přimět k tomu, aby jejich společná komunikace byla tajemstvím
- i) jiné.....
.....

30) Pokud bys měl/a podezření, že komunikuješ se sexuálním predátorem, ukončil/a bys komunikaci?

- a) ano
- b) ne

31) Pokud ne, co by tě vedlo k tomu, abys v komunikaci s takovým člověkem pokračoval/a? (označ 1 nebo více odpovědí)

- a) zvědavost
- b) strach z toho, že by konverzaci mohl zveřejnit nebo poslat rodičům/známým
- c) dělal/a bych si z dotyčného legraci a zkoušel/a bych, co po mě dotyčný bude chtít
- d) jiný
důvod.....

32) Setkal/a jsi se s projektem „V síti“?

- a) ano
- b) ne

33) Pokud ano, kde jsi se s tímto projektem setkal/a? (označ 1 nebo více odpovědí)

- a) ve škole
- b) v médiích
- c) na internetu
- d) jinde.....

34) Kde se o hrozbách internetu a sociálních sítích nejčastěji dozvídáš?

(označ 1 nebo více odpovědí)

- a) rodiče
- b) kamarádi
- c) škola (výuka a preventivní přednášky)
- d) sociální sítě
- e) televize, rádio

35) Kde by ses o takových hrozbách nejraději dozvídal/a, který druh prevence by tě nejvíce oslovil? (označ 1 nebo více odpovědí)

- a) prevence v rámci výuky ve škole (preventivní přednášky, diskuze...)
- b) na internetu
- c) v televizi
- d) Jiné.....

Příloha č. 3 - výsledky dotazníkového šetření (tabulky)

Otázka č. 3

Na jakém zařízení využíváš internet a sociální sítě?				
Žena				
věk	st. počítač, notebook	tablet	mobilní telefon	celkem
11-12	4	1	7	8
13-14	17	3	40	43
15 a více	3	2	16	18
celkem	24	6	63	

Muž				
věk	st. počítač, notebook	tablet	mobilní telefon	celkem
11-12	1	0	3	3
13-14	23	3	45	48
15 a více	18	5	26	31
celkem	42	8	74	

Žena + Muž				
věk	st. počítač, notebook	tablet	mobilní telefon	celkem
11-12	5	1	10	11
13-14	40	6	85	91
15 a více	21	7	42	49
celkem	66	14	137	

Otázka č. 4

Kolik času trávíš denně na internetu?					
Žena					
věk	méně než 1 hodinu	1-2 hodiny	3-4 hodiny	5 hodin a více	celkem
11-12	0	4	1	2	7
13-14	5	12	12	10	39
15 a více	1	0	8	8	17
celkem	6	16	21	20	

Muž					
věk	méně než 1 hodinu	1-2 hodiny	3-4 hodiny	5 hodin a více	celkem
11-12	0	1	0	2	3
13-14	2	6	19	20	47
15 a více	0	4	15	9	28
celkem	2	11	34	31	

Žena + Muž					
věk	méně než 1 hodinu	1-2 hodiny	3-4 hodiny	5 hodin a více	celkem
11-12	0	5	1	4	10
13-14	7	18	31	30	86
15 a více	1	4	23	17	45
celkem	8	27	55	51	

Otázka č. 5

Kolik času z toho trávíš na sociálních sítích?					
Žena					
věk	méně než 1 hodinu	1-2 hodiny	3-4 hodiny	5 hodin a více	celkem
11-12	2	3	0	2	7
13-14	5	17	18	1	41
15 a více	0	4	11	1	16
celkem	7	24	29	4	

Muž					
věk	méně než 1 hodinu	1-2 hodiny	3-4 hodiny	5 hodin a více	celkem
11-12	0	2	0	1	3
13-14	9	25	7	7	48
15 a více	2	11	11	4	28
celkem	11	38	18	12	

Otázka č. 6

Jakou sociální síť nejčastěji využíváš?							
Žena							
věk	Facebook	Instagram	Snapchat	Twitter	žádnou nevyžívám	jiné	celkem
11-12	0	5	4	0	0	5	14
13-14	8	37	22	0	0	24	91
15 a více	1	14	4	0	0	13	32
celkem	9	56	30	0	0	42	

Muž							
věk	Facebook	Instagram	Snapchat	Twitter	žádnou nevyužívám	jiné	celkem
11-12	0	2	0	0	0	2	4
13-14	0	28	11	1	1	36	77
15 a více	1	22	4	1	0	19	47
celkem	1	52	15	2	1	57	

Žena + Muž							
věk	Facebook	Instagram	Snapchat	Twitter	žádnou nevyužívám	jiné	celkem
11-12	0	7	4	0	0	7	18
13-14	8	65	33	1	1	60	168
15 a více	2	36	8	1	0	32	79
celkem	10	108	45	2	1	99	

Otázka č. 7

Byl/a jsi na internetu (sociálních sítích) někdy osloven/a lidmi, které osobně neznáš?		
Žena		
věk	ano	ne
11-12	5	2
13-14	33	7
15 a více	16	0
celkem	54	9

Muž		
věk	ano	ne
11-12	1	2
13-14	41	6
15 a více	26	2
celkem	68	10

Žena+muž		
věk	ano	ne
11-12	6	4
13-14	74	13
15 a více	42	2
celkem	122	19

Otázka č. 8

Začal/a jsi s takovým člověkem komunikovat?		
Žena		
věk	ano	ne
11-12	3	5
13-14	14	24
15 a více	13	3
celkem	30	32

Muž		
věk	ano	ne
11-12	2	1
13-14	24	24
15 a více	22	6
celkem	48	31

Žena+muž		
věk	ano	ne
11-12	5	6
13-14	38	48
15 a více	35	9
celkem	78	63

Otázka č. 9

Pokud ano, proč jsi neznámému člověku odpovídal/a? Jaký jsi k tomu měl/a důvod?			
Žena			
věk	zvědavost	potřeba se seznámit	jiný důvod
11-12	1	0	2
13-14	8	8	3
15 a více	7	3	3
celkem	16	11	8

Muž			
věk	zvědavost	potřeba se seznámit	jiný důvod
11-12	1	1	1
13-14	14	2	5
15 a více	7	7	5
celkem	22	10	11

Žena+muž			
věk	zvědavost	potřeba se seznámit	jiný důvod
11-12	2	1	3
13-14	22	10	8
15 a více	14	10	8
celkem	38	21	19

Otázka č. 10

Pokud ne, co by tě vedlo k tomu, abys neznámému člověku odpověděl/a?			
Žena			
věk	zvědavost	potřeba se seznámit	jiný důvod
11-12	1	0	2
13-14	6	3	5
15 a více	7	3	0
celkem	14	6	7

Muž			
věk	zvědavost	potřeba se seznámit	jiný důvod
11-12	0	0	0
13-14	7	9	5
15 a více	10	2	3
celkem	17	11	8

Žena+Muž			
věk	zvědavost	potřeba se seznámit	jiný důvod
11-12	1	0	2
13-14	13	12	10
15 a více	17	5	3
celkem	31	17	15

Otázka č. 11

Víš, že k takovému obtěžování může docházet i v online prostoru (na sociálních sítích)?			
Žena			
věk	ano, vím	ne, nevím	myslím si, že k tomu nedochází
11-12	7	0	0
13-14	40	0	0
15 a více	16	0	0
celkem	63	0	0

Muž			
věk	ano, vím	ne, nevím	myslím si, že k tomu nedochází
11-12	3	0	0
13-14	44	1	2
15 a více	27	1	0
celkem	74	2	2

Žena+muž			
věk	ano, vím	ne, nevím	myslím si, že k tomu nedochází
11-12	10	0	0
13-14	84	1	2
15 a více	43	1	0
celkem	137	2	2

Otázka č. 14

Setkal/a jsi se osobně s stalkovým chováním na internetu nebo sociálních sítích?		
Žena		
věk	ano	ne
11-12	4	3
13-14	13	27
15 a více	10	6
celkem	27	36

Muž		
věk	ano	ne
11-12	1	2
13-14	16	32
15 a více	5	22
celkem	22	56

Otázka č. 15

Pokud ano, jak jsi se zachoval/a?				
Žena				
věk	přestala komunikovat, nikomu neřekla	přestala komunikovat, řekla blízké osobě	pokračovala v komunikaci, nikomu neřekla	jinak
11-12	0	1	1	2
13-14	5	6	1	1
15 a více	6	1	3	0
celkem	11	8	5	3

Muž				
věk	přestal komunikovat, nikomu neřekl	přestal komunikovat, řekl blízké osobě	pokračoval v komunikaci, nikomu neřekl	jinak
11-12	0	1	0	0
13-14	6	7	2	1
15 a více	1	0	2	2
celkem	7	8	4	3

Otázka č. 18

Požadoval někdo, koho osobně neznáš, po tobě fotografie nebo videa se sexuálním obsahem?

Žena			
věk	ano, foto/video jsem poslala	ano, foto/video jsem neposlala	ne, nepožadoval
11-12	0	2	5
13-14	1	15	24
15 a více	0	10	6
celkem	1	27	35

Muž			
věk	ano, foto/video jsem poslal	ano, foto/video jsem neposlal	ne, nepožadoval
11-12	0	1	5
13-14	1	5	40
15 a více	0	4	22
celkem	1	10	67

Žena + Muž			
věk	ano, foto/video jsem poslal	ano, foto/video jsem neposlal	ne, nepožadoval
11-12	0	3	10
13-14	2	20	64
15 a více	0	14	28
celkem	2	37	102

Otázka č. 19

Pokud ne, existuje něco, co by tě přimělo takové fotografie/video poslat?			
Žena			
věk	dar, finanční odměna	vydírání, vyhrožování	nic takového neexistuje
11-12	0	0	7
13-14	0	7	33
15 a více	0	4	12
celkem	0	11	52

Muž			
věk	dar, finanční odměna	vydírání, vyhrožování	nic takového neexistuje
11-12	1	1	4
13-14	1	4	41
15 a více	0	2	24
celkem	2	7	69

Žena + Muž			
věk	dar, finanční odměna	vydírání, vyhrožování	nic takového neexistuje
11-12	1	1	11
13-14	1	11	74
15 a více	0	6	36
celkem	2	18	121

Otázka č. 20

Poslal/a jsi někdy na internetu (sociálních sítích) někomu známému svoji nahou fotku nebo část svého nahého těla (příteli/přítelkyni, kamarádovi/kamarádce)?

Žena		
věk	ano	ne
11-12	1	6
13-14	3	37
15 a více	3	13
celkem	7	56

Muž		
věk	ano	ne
11-12	0	6
13-14	4	42
15 a více	2	24
celkem	6	72

Žena + Muž		
věk	ano	ne
11-12	1	12
13-14	7	79
15 a více	5	37
celkem	13	128

Otázka č. 21

Myslíš si, že odesláním takové fotografie, by mohlo být pro tebe v budoucnu rizikem?		
Žena		
věk	ano	ne
11-12	7	0
13-14	35	5
15 a více	15	1
celkem	57	6

Muž		
věk	ano	ne
11-12	6	0
13-14	44	2
15 a více	25	1
celkem	75	3

Žena + Muž		
věk	ano	ne
11-12	13	0
13-14	79	7
15 a více	40	2
celkem	132	9

Otázka č. 25

Kdyby tě požádal, některý z tvých známých ze sociálních sítí (kterého osobně neznáš) o schůzku, šel/šla bys na ni?

Žena		
věk	ne, nešel/nešla bych	ano, šel/šla bych
11-12	5	2
13-14	32	8
15 a více	8	8
celkem	45	18

Muž		
věk	ne, nešel/nešla bych	ano, šel/šla bych
11-12	5	1
13-14	30	16
15 a více	15	11
celkem	50	28

Žena + Muž		
věk	ne, nešel/nešla bych	ano, šel/šla bych
11-12	10	3
13-14	62	24
15 a více	23	19
celkem	95	46

Otázka č. 26

Kontrolují rodiče tvé aktivity na sociálních sítích a na internetu?		
Žena		
věk	ano	ne
11-12	4	3
13-14	11	29
15 a více	2	14
celkem	17	46

Muž		
věk	ano	ne
11-12	3	3
13-14	10	36
15 a více	0	26
celkem	13	65

Žena + Muž		
věk	ano	ne
11-12	7	6
13-14	21	65
15 a více	2	40
celkem	30	111

Otázka č. 27

Pokud ano, jak často kontrolují rodiče tvé aktivity na sociálních sítích a na internetu?			
Žena			
věk	každý den	1x-2x týdně	1x-2x měsíčně
11-12	0	0	4
13-14	1	4	6
15 a více	1	0	1
celkem	2	4	11

Muž			
věk	každý den	1x-2x týdně	1x-2x měsíčně
11-12	0	0	3
13-14	3	6	1
15 a více	0	0	0
celkem	3	6	4

Žena + Muž			
věk	každý den	1x-2x týdně	1x-2x měsíčně
11-12	0	0	7
13-14	4	10	7
15 a více	1	0	1
celkem	5	10	15

Otázka č. 29

Jak se podle tebe chová sexuální predátor během komunikace na internetu?								
Žena								
věk	chová se přátelsky	používá lichotky, pochvaly	nabízí dárky, peníze	získává informace o rodině, přátelích	vyhrožuje	snaží se být nejlepším kamarádem	naslouchá problémům a tvrdí, že je chápe	snaží se přimět, aby společná komunikace byla tajemstvím
11-12	4	7	3	3	4	3	7	4
13-14	27	32	24	21	20	24	31	28
15 a více	14	14	9	7	12	12	10	14
celkem	45	53	36	31	36	39	48	46

Muž								
věk	chová se přátelsky	používá lichotky, pochvaly	nabízí dárky, peníze	získává informace o rodině, přátelích	vyhrožuje	snaží se být nejlepším kamarádem	naslouchá problémům a tvrdí, že je chápe	snaží se přimět, aby společná komunikace byla tajemstvím
11-12	3	2	0	1	0	2	2	1
13-14	31	41	28	18	23	33	27	34
15 a více	22	21	15	5	12	17	17	18
celkem	56	64	43	24	35	52	46	53

Žena + muž								
věk	chová se přátelsky	používá lichotky, pochvaly	nabízí dárky, peníze	získává informace o rodině, přátelích	vyhrožuje	snaží se být nejlepším kamarádem	naslouchá problémům a tvrdí, že je chápe	snaží se přimět, aby společná komunikace byla tajemstvím
11-12	7	9	3	4	4	5	9	5
13-14	58	73	52	39	43	57	58	62
15 a více	36	35	24	12	24	29	27	32
celkem	101	117	79	55	71	91	94	99

Otázka č. 30

Pokud bys měl/a podezření, že komunikuješ se sexuálníím predátorem, ukončil/a bys komunikaci?		
Žena		
věk	ano	ne
11-12	7	0
13-14	39	1
15 a více	16	0
celkem	62	1

Muž		
věk	ano	ne
11-12	1	2
13-14	37	10
15 a více	23	5
celkem	61	17

Žena + Muž		
věk	ano	ne
11-12	8	2
13-14	76	11
15 a více	39	5
celkem	123	18

Otázka č. 31

Co by tě vedlo k tomu, abys v komunikaci s takovým člověkem pokračoval/a?				
Žena				
věk	zvědavost	strach ze zveřejnění komunikace	dělala bych si z dotyčného legraci a zkoušela bych, co po mě bude chtít	jiný důvod
11-12	0	0	3	0
13-14	1	7	7	1
15 a více	3	3	3	1
celkem	4	10	13	2

Muž				
věk	zvědavost	strach ze zveřejnění komunikace	dělala bych si z dotyčného legraci a zkoušela bych, co po mě bude chtít	jiný důvod
11-12	0	1	1	0
13-14	5	5	20	7
15 a více	1	0	15	2
celkem	6	6	36	9

Žena + Muž				
věk	zvědavost	strach ze zveřejnění komunikace	dělala bych si z dotyčného legraci a zkoušela bych, co po mě bude chtít	jiný důvod
11-12	0	1	4	0
13-14	6	12	27	8
15 a více	4	3	18	3
celkem	10	16	49	11

Otázka č. 32

Setkal/a jsi se s projektem "V síti"?		
Žena		
věk	ano	ne
11-12	3	4
13-14	24	16
15 a více	15	1
celkem	42	21

Muž		
věk	ano	ne
11-12	2	4
13-14	28	18
15 a více	23	3
celkem	53	25

Žena + Muž		
věk	ano	ne
11-12	5	8
13-14	52	34
15 a více	38	4
celkem	95	46

Otázka č. 33

Pokud ano, kde jsi se s tímto projektem setkal/a?			
Žena			
věk	ve škole	v médiích	na internetu
11-12	2	0	1
13-14	4	4	16
15 a více	1	3	11
celkem	7	7	28

Muž			
věk	ve škole	v médiích	na internetu
11-12	0	1	1
13-14	6	6	16
15 a více	8	2	13
celkem	14	9	30

Žena + Muž			
věk	ve škole	v médiích	na internetu
11-12	2	1	2
13-14	10	10	32
15 a více	9	5	24
celkem	21	16	58

Otázka č. 34

Kde se o hrozbách internetu a sociálních sítí nejčastěji dozvídáš?					
Žena					
věk	rodiče	kamarádi	škola (výuka a preventivní přednášky)	sociální sítě	televize, rádio
11-12	4	4	3	5	5
13-14	15	15	21	26	18
15 a více	7	4	4	13	8
celkem	26	23	28	44	31

Muž					
věk	rodiče	kamarádi	škola (výuka a preventivní přednášky)	sociální sítě	televize, rádio
11-12	0	1	2	2	1
13-14	14	9	21	23	21
15 a více	7	4	9	26	9
celkem	21	14	32	51	31

Žena + Muž					
věk	rodiče	kamarádi	škola (výuka a preventivní přednášky)	sociální sítě	televize, rádio
11-12	4	5	5	7	6
13-14	29	24	42	49	39
15 a více	14	8	13	39	17
celkem	47	37	60	95	62

Otázka č. 35

Kde by ses o takových hrozbách nejraději dozvídal/a, a který druh prevence by tě nejvíce oslovil?

Žena			
věk	prevence v rámci výuky ve škole	na internetu	v televizi
11-12	4	2	3
13-14	15	20	11
15 a více	5	10	13
celkem	24	32	27

Muž			
věk	prevence v rámci výuky ve škole	na internetu	v televizi
11-12	1	1	2
13-14	21	13	8
15 a více	8	20	6
celkem	30	34	16

Žena + Muž			
věk	prevence v rámci výuky ve škole	na internetu	v televizi
11-12	5	3	5
13-14	36	33	19
15 a více	13	30	19
celkem	54	66	43